

REDAȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se primesc. Manuscriptele nu se retrimit.
INSERATE se primesc la ADMINISTRATIONE în Brașov și la următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Duker Nachf. Max. Augenthaler & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelke Nachf. Anton Oppelke.
In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein, Bernat. In Hamburg: Barotz & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colonă 6 or. și 30 or. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarife și învoială.
RECLAME pe pagina a 3.a o serie 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

(Număr de Duminică 22)

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și strălămate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etajul I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 or. v. a. sau 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 118.—Anul LXI.

Brașov, Duminică 31 Mai (12 Iunie).

1898.

O datorie față cu școlile noastre.

În articolul nostru de Rosalii am vorbit de sfânta chemare și datorie, ce o au bărbații luminați ai poporului nostru, de a-i premerge cu exemplu bun, de a lucra pentru deșteptarea lui povățuindu-l, cum se se aperse de înfririle rele și de cursele viclene ce li-se pun, și de-a aduce însuflețire în șirurile lui.

Este un adevăr adevărat recunoscut de toți Românii, că școala e cea temeliă, fără de care nu se poate clădi nimic pentru binele poporului. Acesta convingere este atât de generală și atât de tare în poporul nostru, încât numai ei avem de a-i mulțami, că cu cele mai mari opintiri și jertfe ne-am ridicat noi, sub scutul bisericilor noastre, cu propriile mijloace miile de școle populare, precum și celelalte școle și institute, ce le avem.

Dér pe cât de convinși suntem, că aceste școle formază adevărat scutul cel mai puternic al naționalității noastre, pe atât de vădit trebuie să ne fiă de altă parte, că cei ce vor să sape groapa naționalității române și s'o desființeze, lucră din răzpuțeri, ca încetul cu încetul să ne despocie de acest scut al românismului nostru.

Noi însă, lucrând pentru înaintarea învățământului și susținerea școlilor noastre românești, și luptând pentru apărarea și susținerea școlilor noastre românești, îndeplinim o îndoită datorie: către patriă și omenire, și către națiunea noastră, care numai prin școle române poate trăi și exista.

În împlinirea acestei datorii vedem, că poporul pretutindenți, cu toate că stă să cadă în brânci sub grelele sarcini publice, ne întâmpină cu iubire și încredere și ne sprijinesc. Atârnă însă dela hârnicia, cinstea și curajul celor ce stau în fruntea lui, ca acest sprijin să fiă mai tare. Unde lipsesc aceste însușiri ale conducătorilor, acolo și însuflețirea poporului se slăbește și

decade, ba pe-alocurea nici nu-i dăm de urmă de loc.

Ce urmăză de aici? E învederat, că în grelele împrejurări de față însuflețirea, curajul și abnegarea, precum și conștiința datoriei trebuie să fiă, decât nu îndeșit, cel puțin îndoit mai mare la aceia, cari chemați sunt a conduce poporul, căci altfel cum vor pute ei să susțină în popor moralul, curajul, însuflețirea și încrederea în cauza școlilor lui, când li se cer tot mai multe jertfe și tot mai mare abnegare, și când de altă parte adversarii românismului îi pun curse periculoase, vrând, cum și un magnat unguresc știe, că acestea în dietă, să-l facă să ingenuche prin forță și prin ajutoare bănești?

Va înțelege dér fiă-cine dintre noi, cari avem să ne luptăm zilnic cu aceste rele și neajunsuri, că astăzi trebuie să dăm mai mult ca orî și când probele cele mai tari, că înțelegem pe deplin datoria noastră față cu poporul și să căutăm a-l încuraja prin fapte și exemple, cari să-i dovedescă acesta.

Tocmai în momentele de față ni se oferă ocaziune de-a vedea, cum fruntașii poporului nostru își înțeleg datoria lor față de învățământul românesc și, mărturisind adevărul, nu putem fi mulțamiți de probele, ce ni-se dau în privința acesta.

Din raporturile, ce le primim despre descursul examenelor la școlile noastre sătesci, reese, că în afară de învățători, de puținii preoți și de și mai puținii protopopi, nu se găsește mai nimenea din inteligența noastră, care să arate interesul viu și serios, ce-l datorim mersului învățământului nostru. Unde sunt proprietarii mai cu dare de mână, advocații, medicii, comercianții etc., cari toți au aceeași datorie, de-a se îngriji de școlile noastre și de-a încuraja dezvoltarea lor?

Dér însuflețirea unde rămâne? Cum va crește ea și se va pute străplânta în popor, când interesa-

rea este atât de slabă tocmai din partea celor, ce sunt chemați și datorii să ridice moralul poporului și să însuflețescă pentru marile idealuri nationale?

Decă interesul ar fi la înălțimea lui, atunci raporturile ce ni-se trimit, ar trebui să vină dela cei mai de frunte și cei mai competenți inteligenți ai noștri, și în colonele foilor noastre ar trebui să se reoglindeze întreaga noastră viață școlară, cel puțin acum, la încheierea anului școlar.

Dorința noastră este, ca rându-rile acestea să contribuie măcar cât de puțin a risipi negura nepăsării, ce pare că s'a lăsat asupra unei mari părți a inteligenței noastre.

Vrem viață, nu moarte. De aceea ne trebuie fapte și însuflețire națională.

Revista politică.

În camera magnaților din Peșta a fost Marția trecută mare sfat. S'au adunat toți grofii și baronii unguri în frunte cu ministrul de culte și instrucțiune Wlassics, ca să dezbătă proiectul despre întregirea venitelor preoției necatolice, care a fost primit deja de mult din partea camerei deputaților. Dintre arhierii bisericilor române au luat parte la acesta desbatere metropolitul gr. cat. dela Blași Dr. Victor Mihaly și episcopii gr. or. Ioan Meșianu dela Arad și Nicolae Popea dela Caransebeș. Am spus-o de atâtea ori, că prin acest proiect se țintesc fațis la umilirea clerului român și la înjugarea lui intereselor ideii de stat maghiar.

Desbaterea a fost începută prin vorbirea P. S. Sale episcopului I. Meșianu. Vorbirea P. S. Sale dela Arad a fost dela început până la sfârșit pătunsă de spiritul independenței biserice și clerului său, independentă pe care biserica și clerul densului, „orî cât de serac“ — cum și episcopul — n'o poate jertfi

de dragul unui ajutor, care sémână mai mult a batjocură, decât a ajutor. Episcopul Meșianu arată cu multă convingere, că prin acest proiect de lege guvernul se amestecă în autonomia bisericilor, mai ales prin §§ 7, 8 și 9 „prin cari preoții se espun arbitriului tuturor aceloră, ce ar voi să-i denunțe“, fiind-că se și dă în acei paragrafi, că „decă cutare preot ar ajunge să fiă dat în judecata bisericei pentru purtări nemorale ori contrare statului, chiar și decă autoritatea bisericească nu l'ar afla vinovat, el totuși își pierde dreptul a ajutor, de cum va judecata bisericească n'ar mulțami pe ministru“. Episcopul se mai plânse, că statul nu permite confesiunii gr. or. române a-și înființa gimnasil confesionale nici pe banii ei proprii. În fine P. S. Sa declară, în înțelesul cunoscutelor hotăriri ale Sinodelor, că în condițiunile puse de proiect, preoțimea gr. or. română nu poate primi ajutorul, și a făcut propunerea în numele său și al celorlalți arhierii gr. or. români, ca camera să trimită înderăt proiectul la ministrul de culte pentru a-l schimba, luându-se în considerare dreptul de autonomie al bisericei române gr. or.

După episcopul Meșianu a luat cuvântul br. Pronay, care a declarat, că biserica evanghelică maghiară vede în acest proiect o vătămă, decă nu-l primesc. — P. S. Sa episcopul Popea dela Caransebeș a declarat, că se alătură întru toate la cele și de episcopul Meșianu. — Episcopul luteran Baltik încă s'a pronunțat contra proiectului. — A luat apoi cuvântul ministrul Wlassics ținând un lung discurs de apărare a proiectului. Ministrul s'a ocupat și cu vorbirea episcopului Meșianu, despre care și se, că-l „toturază cu amenințări“ — dér el „nu va lăsa să fiă torturat“. Wlassics și se, că atitudinea preoției române gr. or. isvoresce numai din motive de disciplină, că adecă nu vră să fiă supraveghiată în purtarea ei politică de către guvern. Privitor la înființarea de gimnasil Wlassics

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Ceva despre Pinteza vitézul.

De Ión Pop Reteganul.

(Urmare).

Cum-că Pinteza a fost un adevărat apărător al poporului asupra, se vede din următoarea tradiție păstrată până azi în giurul Năsăudului:

Pe timpul lui Pinteza se ținea de districtul Bistriței tot cornul Ardealului cunoscut mai târziu sub numele de districtul Năsăudului și al Bistriței, adecă cam acel ținut, care azi formază comitatul Bistrița-Năsăud.

Magistratul Bistriței se îngrija și de adunarea dărilor. Primarul fiecărei comune era dator să ducă darea la Bistrița, și adecă până în ziua de anul nou trebuia să fie dusă. Decă până în ziua de anul nou nu ducea care-va primar darea întregă, îndată după anul nou se trezia cu esecutorul din Bistrița în comună,

însoțit de un scriitor și de doi panduri dela magistrat.

Sunt riguroși și esecutorii de dare din țările noastre, numiți de popor „jucuții“ și „arjucuții“, dér esecutorii magistratului Bistriței din țările lui Pinteza, erau mult mai cumpliți. Ei, adecă, cum ajungeau într'o comună, mergeau la primarul și-i vizitau răvașele. Apoi alegeau de pe răvaș pe păcătosul, care era cu mai multă restanță de dare, și-l chemau înaintea esecutorului; acesta porunce pandurilor lui să desbrace pe nenorocitul, să-l lase numai în cămașă. Apoi îl legau țepên pe un cal de lemn numit „dereș“ și turnau pe el apă rece. Acesta era ierna prin cășlegile Crăciunului! Nenorocitul țipa, se sbătea, dér nu-i folosia nimic; pentru fiă-care husoș, ce era dator în dare, i se turna o cofă de apă rece. Unii mai muriau de frig, alții se alegeau cu bóle pe totă viața.

Cu această tortură înfricau pe

bieții creștini să facă bani și din pământ, numai să nu ajungă pe mâna esecutorului.

În acest mod toturase pe un nenorocit din Telciu, tocmai când se apropia Pinteza de acea comună. Cum auți Pinteza de acesta, se puse a căuta pe esecutor, să-l învețe omenia. Dér esecutorul era dus. Omenii îi spun, că e în Bichiș. Numai atâtea i-a trebuit la Pinteza, să scie unde e esecutorul. Ca fulgerul de iute a sburat pe un armăsar negru până în Bichiș, urmat de vre-o câțiva ortaci de ai lui.

Când ajungeau ei în Bichiș, tocmai pune esecutorul pe un om pe dereș și turnau pe el apă rece. Vădând Pinteza atâtea barbaria, porunci să deslege pe nenorocitul și luă la trei-parale pe esecutorul: „Cine ția poruncit ție, om fără de suflet și fără Dumnezeu, să faci ce ai făcut? Se vede, că de Dumnezeu nu te temi, că te-a bate, să te temi încai de mânia lui Pinteza!“

El porunci pandurilor dela magistrat să desbrace pe esecutor și pe scriitor și să-i pună pe „dereș“ și să le tórne la fiă-care numai câte de ce cofe de apă rece pe cap. Și porunca fii împlinită. Și cum turna apa pe ei, sloiul de ghiță se făcea. Er bietul esecutor cu scriitorul magistratului clănțaniau în dinți de gândia, că hodogoresce o móră gólă.

„Ați văduț, le și se Pinteza, cât e de bine ceea ce faceți voi? Mergeți acum la magistrat și-i spuneți ce ați pățit; de v'a îndemnat magistratul, el se v'ă scótă frigul din piele; de ați făcut din firea voastră cea de căne, răbdați și mulțamiți lui Dumnezeu, că ați scăpat așa ușor!... Acum îmbrăcați-i, apoi îi legați pe cai și-i duceți pân' la Salva, de acolo vor nimeri ei drumul spre Bistrița. Dér vai de pielea lor, de mai dau unde-va de ei!“

Așa grăi Pinteza și făcu scăpat pe esecutorul și pe slujitorii magistratului. Er acestia, vădându-se l-

dise, că va persista să refuze înființarea de gimnasia române confesionale. — După Wlassics luă cuvântul contele Mauriciu N. *Eszterházy*, care spuse verde, că în acest proiect el vede *cestiune de naționalitate*; guvernul neputând să porțe lupta pe față cu cestiunea de naționalitate, vré s'o resolve cu *forța* și cu *ajutóre de bani*. — I. P. S. Sa metropolitul *Mihalvi* declară dela început, că *nu primesce* proiectul și se plânse asupra modului în care guvernul împarte preoților români uniți cunoscutul ajutor de stat.

În fine amintim, că majoritatea pururea slugarnică, a primit proiectul fără nici o schimbare.

Vestile, ce vin din celelaltă parte a monarhiei noastre mult cercată de sörte, adică din *Austria*, ne înfățișează starea din imperiu în colorii forte posomorite. Se vorbește din multe părți, că și dizele ministeriului Thun sunt numărate; alții dică, că dieta imperială se va descompune fără a fi putut lucra ceva serios. Acésta dietă, numită și „*Reichsrath*“ a ținut câte-va ședințe, dér în cursul desbaterilor s'au deslănțuit éráși luptele și pasiunile vechi între reprezentanții popórelor din împărăția austriacă. O mulțime de cestiuni au fost la ordinea dizei, dintre cari însé nici una nu s'a rezolvat până acum. Germanii estremi naționali radicali au pășit éráși cu îndrăznéla lor și au zădărnicit ori-ce desbateri serioase și liniștite. Unul dintre oratorii germani a mers până a amenința cu evenimentele din 1848, decât guvernul nu va retrage ordonanțele de limbă, făcând loc limbei germane, ca limbă de stat. De altă parte Cehii au răspuns, că popórele negermane ale Austriei nu vor suferi nici odată să mai fiă ce a fost, adică limba germană și egemonia germană, într'un timp când tóte celelalte popóre s'au deșteptat la nouă viață.

Vedând guvernul, ce caracter iau discutiunile, a amânat parlamentul pe o săptămână, adică până Marți. În acest restimp va trebui să se hotărăscă, că ce e de făcut: ori va merge pe cale constituțională și în acest caz va trebui să se retragă; ori va păși pe calea absolutistică cu scop de-a face rânduială peste capetele partidelor, ce se bat la cuțite.

Cum-că ceva extraordinar se pregătește în Austria, se vede și din ceea-ce scrie organul Cehilor tineri „*Narodny Listi*“. Fóia cehă dice între altele, că se plânuesc mari schimbări și cercurile conducătoare ved

acum, că a sosit momentul, în care nodul trebuie să fiă tăiat. E generală convingerea — dice mai departe — că cu organizația de față a „*Reichsrath*“-ului nu mai merge. Va urma o schimbare séu înainte, séu după jubileul monarhului. Pe Cehi — dice „*Narodny Listi*“ — nu-i amenință nici un pericol. „*Tóte* semnele și tóte momentele arată, că mergând în direcția contemplată, va fi posibil, ca poporul nostru să ajungă mai curând la ținta sa și la un viitor mai fericit“.

Dacă e să credem scirilor, ce sosesc despre **résboiul dintre Spania și America**, atunci Spania cu drept cuvânt póte privi cu neliniște în viitor. De Marți începând Americanii așeziază cu mare putere orașul *Santiago de Cuba*, în portul căruia flota spaniolă de sub conducerea lui Cervera stă strimtorată de tóte părțile. Din Londra se telegraféază cu data de 9 Iunie, că pe înălțimile din jur de Santiago falfăe stindardul american. Armata de uscat a Americanilor a atacat pe Spaniolii și după o luptă sângeróasă li-au succes să-și urce tunuri pe coline, de unde au început un foc diabolic asupra Spaniolilor. Totodată căpetenia rescuțiilor din Cuba, *Garcia*, a atacat cu trupa sa fortul, în care ceva mai târziu au pëtruns Americanii arborând stindardul lor. În același timp cincicorăbii americane, sub conducerea lui Sampson, au vërsat din guri de tun un foc vehement asupra fortului Castel Morro.

Vești triste pentru Spaniolii sosesc și din insulele Filipine. Rescuțiai ajutați de Americani au cucerit întreg teritoriul dela Cavita și Matanzas, au prins 2000 de Spaniolii și pn 300 i-au ucis. Se așteptă în tot momentul căderea *Manillei*, capitala insulelor. Guvernatorul spaniol *Augustin* a telegrafat la Madrid, că e închis în Manilla și că pentru el și ai săi altă scăpare nu este decât mórtea.

Intemplările din insulele Filipine au făcut tristă impresiune între Spaniolii. În ședința de Joi a **Cortesilor** (parlamentul spaniol) ministrul președinte *Sagasta* luând cuvântul dize: Poporul spaniol trebuie să întimpine relele sciri cu serioșitate bărbătescă. După neprevăduta pierdere dela Cavite guvernul a primit numai trei telegrame dela insulele Filipine. Cea dintăi spunea, că sunt destule mijloce de apărare și că se contéză la ajutorul indigenilor; a doua spunea, că șeful insur-

genților Aginaldo a fost adus de corabiă americană la Filipine și că se silesce a ațita populațiunea la rëscolă, dér nu i va succede. A treia telegramă este cea de ađi, care spune, că Manilla e încunjurată de insurgenți și de Americani și nu-i scăpare decât prin mórte vitejescă.

Șeful conservativilor *Silvela* și-a oferit apoi sprijinul séu pentru apărarea patriei. *Romero Robledo*, disident conservativ, e gata și el a sprijini guvernul, dér îl acuză, că 39 de dize a stat în neactivitate fără să fi luat o hotărîre. Dacă guvernul va încheia o pace rușinosă, séu va cere ajutor străin, dënsul va protesta energic. *Barrio* (Carlist) dice, că guvernul nu merită încredere, dér póte conta la ajutorul Carlistilor în apărarea integrității Spaniei. Ministru-președinte *Sagasta* rësponse, că guvernul nici nu pórtă vina întemplărilor din Filipine, nici nu e răspundător pentru drumul, ce la luat admiralul Cervera (care se află la Santiago). Guvernul nu póte face destăinuiri, căci acésta ar fi nepatriotic.

S'a lătit fama, că garnisóna spaniolă din Manilla (Filipine) preferă mai bine de a se preda Americanilor, decât a lăsa să fiă masacrată de rebeli.

Congregația din Sibiu contra maghiarisării numelor.

Miercuri în 8 Iunie n. s'a ținut congregația de primăvară a comitatului Sibiu. Acésta Congregația s'a distins printr'o hotărîre de însemnătate, luând poziția *contra maghiarisării numelor*.

În numele Sașilor verđi, d-nul *Oscar Wittstock* a propus o reprezentațiune contra maghiarisării numelor, care să fiă trimisă guvernului. Clubul român din Sibiu a luat hotărîre, ca să primescă propunerea lui Wittstock și soți, cu adausul, ca să se comunice tuturor municipiilor pentru sprijinire, însărcinându-se d-l P. *Cosma* cu prezentarea propunerii clubului.

Reprezentăția a fost primită și de comitetul permanent, însă cu modificarea, ca să nu se trimită și la alte comitate, ci numai la guvern. Pentru propunerea de a-se trimite reprezentația și la celelalte comitate n'au votat decât Românii și trei Sași verđi.

Urmând la ordinea dizei desbateră asupra propunerii Wittstock, din partea Românilor a luat cuvântul d-nii P. *Cosma* și Dr. L. Bran de Lemenyi.

D-l P. *Cosma*: sprijinesce cu tótă căldura propunerea d-lui Wittstock, pentru-că e timpul suprem, ca cei chiamați să-și ridice vocea și printr'un act de înalt patriotism să cëră, ca să se pună stavilă abusu-

lui de puterea oficială în cestiunea de maghiarisare a numelor cetățenilor nemaghiari.

A cere, ca cine-va să-și lapede numele — dize vorbitorul — însemnă a cere, ca să-i fiă rușine de aceia, cari i-au dat viață, a-se desbrăca de demnitatea sa de om, însemnă a-i pretinde să comită cel mai grozav păcat moral, să-și vëndă ce are mai prețios în lume pentru arginți, cum a vëndut Iuda pe Christos. Ce folos ar pute să aibă statul din astfel de existențe? Ferescă Dumnezeu, decât statul nostru ar ajunge, ca cu ajutorul acestor fel de caractere să-și apere existența.

Vorbitorul arată, că în nici un stat nu se fac schimbări de nume ca la noi, unde acest sistem este o specialitate maghiară. Spune, că în România este interzisă prin lege schimbarea numelui — numai în Ungaria se aduc sacrificii financiare pentru lățirea acestei imoralități. Apoi continuă:

La noi fiă care tras-impins se consideră de un stălp al statului, decât póte câștiga proseliți de acésta specie. Dascălii își părăsesc catedrele și percurg cu bilet liber liniile ferate, ca să capaciteze și intimideze pe bieții micți funcționari în locul și cu consensul superiorilor lor, apoi se laudă prin diare câte sute de amăriți au câștigat ei pentru ideia de stat maghiar, și obțin laude și la timpul séu vor obțin și remunerațiuni prin înaintări. Este revoltător, când cetesc, că un șef de gară, d. e. cel din Alba-Iulia, carele nu are chemarea să facă politică, ci să servescă pe publicul călător, are cutezanța a pretinde chiar și dela simplii muncitori, ca să-și maghiarizeze numele, decât vor să mai capete lucru la liniile ferate, lucru fără care liniile ferate nu pot exista. Acésta agitație periculóasă pentru stat trebuie curmată. Trebuie deschisi ochii celor dela cari atërnă curmarea rëului, ca să-și facă datoria.

După părerea mea însé, decât am primi propunerea numai așa cum ni-o prezintă comisiunea permanentă, decât numai municipiul nostru s'ar adresa către guvern, am face lucrul numai de jumătate. Pentru vindecarea unui réu general cum este acésta, este usul ca să se recerce tóte municipiile din patrie, ca și ele să facă asemenea.

Priminul deci propunerea d-lor Wittstock și soții, propun ca adaus, ca adresa să se comunice cu tóte municipiile din patrie cu recercarea, ca să o sprijinescă înaintând și ele asemenea adrese la guvern. Mi-se póte reflecta, că putem sci înainte că cele mai multe municipii, laborând și ele de bóla șovinismului maghiar, nu numai că nu ne vor sprijini, ci din contră ne vor insulta. Ei bine! ce ne pot face? Cel mult ne vor dice, că suntem réi patrioți. Dér acest epitet de atâtea ori ni-l'am ađit, încât este de tot tocit, nu mai prinde. Dacă adevăratul patriotism stă în maghiarisarea numelui nostru cinstit, preferim ca

largul, mergeau ca dinaintea Tătarilor. Nu se opriră până în Bistrița, unde spuseră magistratului cele pățite. Ér magistratul, întru înalta lui înțelepciune, ceru dela împărăția un escadron de husari să trimită să prindă pe Pinte. Și husarii veniră până unde veniră, dér ađend de ce sunt chemați și sciind, că cu Pinte nu-i jucăriă de dat piept, se întorseră înderēt și spuseră, că să mergă magistratul prin munții și prin pădurile pe unde se ține Pinte, că ei cu caii lor nu sunt în stare.

După ce Pinte făcu scăpat din Bichiș pe executorul și pe slujitorii magistratului, chemă la raport pe primarul și-l întrebă, cum de lasă lucrurile baltă până vine asupra satului urgia acela de executor? Ér primarul îi spuse, că uite, în anul trecut au fost bucate puține, din care pricină ómenii nu-și putură plăti dările, dér magistratul habar nu are de lipsa ómenilor.

Atunci Pinte mai întrebă pe

primarul, câtă dare restantă este? Și după ce primarul îi spuse, că atâta și atâta este, Pinte scóse punga și numărând toți banii, cei datorii comuna Bichiș, îi dize: „Să-i duc, primarule, în Bistrița la magistrat și să-și spui, că Pinte i-a pus pentru sat, că de pe ómeni n'ai ce scóte, fiind forte lipsiți de bucate. Să mai spui magistratului și aceea, că de mai cutéză a trimite pe sate astfel de executori fără de lege, atunci are să se răfuescă cu Pinte.“

Primarului din Telciu încă îi dete Pinte banii, cu cari erau datorii telcenii în dare, să-i ducă în Bistrița, numai să nu mai trimită executor pe comună....

Ce-am mai ride, să se scóle Pinte și să învețe și pe executorii de ađi ómenii!

Un document despre Pinte Vitezul.

D-l *Ioan Leșian*, invěțător român gr. cat. în Baia-mare, vrënd a ne da un ajutor întru adunarea da-

telor despre Pinte Vitezul, a binevoit a trimite la adresa „Gazetei Transilvaniei“ copia unui document. ce se păstrează în arhivul orașului Baia-mare.

D-l Leșian ne spune, că tocmai acum lucréză la „Monografia și istoria orașului Baia-mare“, în care mai pe larg se va vorbi și despre Pinte Vitezul. Documentul, a căruia copă ni-a trimis-o d-sa, pórtă data de 14 Aug. 1703 și e scris într'o limbă și cu o ortografiă pocită un-gurésă, cum se scria pe acele timpuri.*). Din document se vede, că

*) Éta documentul în copă:

„1703 Die 14 Aug.“

1. „Máramarosban Szigethen levő Feőkapitánya az Kuruczoknak Majos János két izben irt levelet az Nemes Tanácsnak. elsőben kéri és inti az nemes Várost az engedelemre; másodsor pedig igen keményen parancsol két rendbeli levelelben; hogy 3 vagy négy tonna puskaport; tizen-nyolcz sing angliai posztót, száz tallért, ónát, töltést mennél többet, zaslónak való bagáziát küldjön az város, élete jószága

Pinte a fost împușcat în póta cetății Baia-mare, în 1703, ér trupul lui s'a îngropat fără nici o onóre pe culmea cetății, lângă gard înăintru.

O copă de pe acest document a fost publicată de altmintrelea și

elveztséte és Feleségeinek s gyermekeiknek fegyverre való hányattatása, és Biráknak s Tanácsnak felkaróztatása alatt; jól-lehet Szigetről Majos úr uttyját másféle vette s bántódása az városnak miatta nem essett, de más rendbeli kuruczok signantur (signanter) Békéssy András, Lantos János, Balla Urszuly Hadnagyok két zászlóval, es amaz hires Tolvay *Hollómezei Pinte úr heted vagy 8-ad magaval*, ki ekkor a méltos. Fejedelem Felső vadászti Rákóczi Ferenc kglms urunk Gráát (gratiáját) más emberek által sollicitálta, és egy néhány gyalogok az városhoz és alá estve felé sebessen jövéen, a Magyarkapu eleiben állván, potenter urgiálák (urgeálák) s kívánák, hogy a várost adják fel az méltos. Fejedelem számára, és sok beszédek után mind ök, mind a Város részéről arra hajlottak, hogy akkor estvének ideje lévén, mindkét részről zálagot adván egymásnak, megemertetnék sub bonis modis az kívánság és az városnak megh maradása iránt, a minthogy ak-

în această cestiune se fim taxați de răi patrioți.

Cu mai mult drept susțin eu, că numai naționalitățile, cari vor să susțină statul așa cum el s'a întemiat, și cum singur este posibil să existe și să înflorască spre mulțumirea tuturor civilor săi, sunt buni și adevărați patrioți, și toți aceia, cari agitază, că statul nostru se fiă lipsit de caracterul seu poliglot și să devină un stat național maghiar; — ceea ce este imposibil — sunt răi patrioți.

După d-l Cosma Oskar Wittstock își motivează propunerea, fără a reflecta la adausul Românilor. Dr. Wolff primesce propunerea comisiei permanente, adausul Românilor însă nu. Dr. Liviu de Lemenyi sprijinesc propunerea lui Cosma. Albert Arz o respinge.

Punându-se la vot propunerea comisiei permanente de a se adresa reprezentanța guvernului, ea s'a primit cu unanimitate, ér adausul Românilor nu s'a primit.

Versare de sânge, prigoniri și volnicii.

Gendarmii unguresci n'au păreche în brutalități și sălbătécime. Aprópe dílnic cetim și primim vești despre purtarea lor sălbatecă față de acei nenorociți, cari se întemplă să le ajungă înaintea puscilor.

Un cas revoltător peste măsură s'a întemplat în 8 Iunie n. în comuna românească Dol din cercul Almașului, aprópe de gara Nadés, unde gendarmii au versat sânge românesc.

Scirea e grozavă. Câți-va locuitori români din comuna Dol își mánaseră vitele la păscut, și din întemplare ele scăpaseră — cum se díce — pe-un loc al unui proprietar ungar din comună. Proprietarul voi să închidă vitele, la ceea-ce țeranii au protestat. Védénd proprietarul, că ómenii nu se lasă cu una cu două, a chiámat gendarmeria. Gendarmii sosiră în număr de 4. Neputéndu-se delátura neînțelegerile dintre Români și proprietarul ungar și poporul protestând din nou, gendarmii au tras cu glónfe asupra Românilor. Puscăturile au avut urmări grozave: dece Români, între cari primarul, curatorul, cristicul și un jurat, cădură într'o baie de sânge. Dintre cei căduți trei inși au murit pe loc, ér șépte au fost răniți de mórte. De-asemena o mulțime de vite au căduť jertfá puscăturilor.

Acéstá fiorósá mácélárire a produs spaimă grozavă în întreaga comună. Cei rémași nevátémați fugiră plángénd și blástéménd pe la casele lor, umplánd comuna cu țipete și vaiete de spaimă.

Intémplarea acéstá o întáresce și un scurt raport, ce i-se trimite unei foi unguresci din Pešta.

Trag gendarmii 'n carne viie de Román, fără témá de răspundere și urmări. Până aici am fi ajuns sub fericita obláduire ungurescá.

Înaintea curții cu jurați din Oradea-mare s'a pertractat Miercuri procesul de pressá intentat fóiei „Tribuna Poporului“ din Arad pentru un articol intitulat „Vremea s'a împlinit“.

Acusat a fost d-l Aurel Trif, care a luat răspunderea pentru articol. Tribunalul, pe basa verdictului Curții cu jurați, a oséndit pe d-l Trif la *trei luni închisóre de stat* și 50 fl. amendă. Acusatul Trif a fost apértat de d-l avocat Aurel Suciú din Arad.

În vorbirea sa de acúsá procurorul Perjessy a făcut o prețiosá márturisire. El adecá díse, că „da, noi (Maghiarii) vrem să maghiarisám“.

Procurorul nu s'a sfit a-o spune acéstá în fața unui public numéros.

Din Cermeiu (comit. Aradului) se vestesce, că la porunca solgábiréului, slúsbășii acestuia au intrat în biserica română de-acolo, au scos afará un prapor și l'au confiscat cu tóte protestările preotului. Praporul a fost confiscat pentru-cá, între altele, avea și colorile galben, albastru, véndt. Preotul a mai fost amenințat, că va fi pedepsit cu 200 fl. și 30 díle arest.

Așa: într'un loc pușcă 'n noi, într'alt loc intrá cu forța în biserică și ne răpesc obiectele sfinte. Vor ajunge ađi máne să ne ia și crucea. Pán' la atáta îndráznelá și cutezare au ajuns sbirii guvernului, acum în vécul libertáților și al luminei.

Nesfirșitá e cronica acestor volnicii. Mai înregistrám una: Cu privilegiul tégului din Cámpeni (în munții Abrudului) gendarmii au escortat la judecátoria cercualá o mulțime de femei și copii, cari purtau colorile náționale románesce pe îmbrácáminte. Între cei escortați a fost și soția preotului Constantin Cotigel din Certege. Poporul aúđénd de acéstá volnicie s'a adunat în număr de mai multe sute înaintea judecátoriei, cerénd liberarea arestaților. Numai după multe insistárisi preotésá și celelalte femei arestate, au fost puse în libertate.

Alta: În comuna Séláste 7 Români au fost ridicați nóptea din ásternuturile lor și escortați de gendarmii, pe motiv, că în díua de 15 Maiú au arborat tricolorul român. În afacerea acéstá s'a făcut și o interpelare în adunarea comitatului Sibiiu.

Éta cu ce mijlóce de forță vor dúșmanii nóstri să ne facá a ne lápéda de numele și trecutul nostru și a stérpi din inimile nóstre iubirea de neam.

Serbările dela Hațeg.

Dumineca trecută, în díua primá de Rosalii, s'a intrunit în Hațeg adunarea generalá a Societáții pentru fond de teatru român, al cárei sediu este în Brașov. Románii háțegani au făcut frumoșe pregátirii pentru adunare. Orașul era îmbrácat în hainá de serbátóre, împodobit cu verdețuri.

Dupá-ce óspeții luará parte la serviciul divin, mergénd întâiú la biserica gr. or. și apoi la cea gr. cat., urmá la órele 11 a. m. deschiderea ședinței prime în sala otelului „Molnar“.

Ședința I.

D-l președinte Iosif Vulcan deschise adunarea prin urmátóreá cuvéntare:

Domnilor și Dómnelor!

Adénc mișcat vin sé-mí ridic glasul în locul acesta. Cáci este sfánt pámentul pe care ne aflám, sfánt tot ce ne impresórá, tot ce vedem în jur de noi. Tótá valea acéstá, tóte colinele ce o împrejmuesc, tóte páraele ce o udá, codrii și munții ce o încununá, tot ce este aici în țera Hațegului vecinic și neperitor, — ne însuffá o simțire fermecátóre, care ne încáldesce inima și ne ridicá sufletul, întocmai ca revederea mult dorítei nóstre mame dulci.

Aici suntem ca la mama nóstra, cáci aici a fost vatra némului românesc, obársia nóstrá náționalá, de unde ne-a răspândit în câte párti, întemeiánd o nouá familie de popor în mijlocul străinátéii, un nou neam prin munții și váile Carpaților, formánd o nouá limbá dulce și armoniósá și pástránd întocmai credințele și obiceiurile aduse cu noi.

Aici au descálecat legiunile împératului Traian, venind să cuceréscá Dacia; aici au dat ele návalá asupra armatei vecinului Decebal, care umilise atát de adénc trufia romaná; aici s'a petrecut cráncena ciocnire a doi urieși, care a schimbat pe vecie charta acestor párti ale Europei.

Par'că vedem înfricoșata luptá pe viață și mórte între cele două náțiuni mari; par'că aúđim strigátul de îmbárbátare al ostașilor, cari se bat fericiți pentru o ideá sfántá, pentru viitorul némului lor; par'că munții și váile résuná de gemetele sfáșietóre ale celor ce trag pe mórte și de cántecele de negráitá bucuriá ale învingétórilor.

Inchípúirei nóstre 'i se înfáțisézá o icóná chaoticá stropită cu sânge, în care trosnetul armelor, tropotele cáilor, zuruitul caréilor, vaietele rániților, plánsétele femeilor, fumul satelor arđénde și croncánitul vulturilor fláméndi, fac un amestec amețitor, de unde străbate tipetul fetei lui Decebal, care-și vede párintele murind și strălucita lor capitalá, Sarmiseghetusa, în flácári, cutropindu-se ruiná peste ruiná...

Și tot înaintea nóstrá se înalță din cenúse fálnic Ulpia-Traianá, vestind lúmei mirate închegarea unui nou neam, în care vulturul roman a implántat semința latinítátei; o nouá fiicá a gíntei romane, împodobitá drept zestre cu tóte însușirile bune și frumoșe ale párinților și dándu-i-se menirea de-a fi sentinela Romei în aceste párti depártate ale Europei răsáritene...

Multe vécuri au trecut de atuncí, popóre peste popóre au cutrierat aceste locuri, stáruind să cutropéscá némul găsit aici. Dér înzadar. Limbi și țeri streine au

dispárut în jur de noi și nu li-a mai rémas decát numele: ér seminția latiná a eșit din mijlocul tuturor vitejilor viie, cu fruntea ridicátá, cu stégul spintecat, dér purtat tot în sus, lásându-l noué urmașilor drept moștenire sfántá, ca sub el să trăim și să murim...

Máréță a fost menirea, ce împératul Traian a impus coloniilor sale aședate aici. Numai acéstá máreție ne lámuresce, că pentru-ce nu 'i-a fost jale sé le rupá din trupul gíntei mame și sé le espuná la marginea cea mai îndepártatá a civilizáției, tocmai în valurile vírtejului omoritor al migrațiunei popórelor.

A avut trebuința de o pázitóre a latinítátei în răsáritul Europei, care să vegheze cu ochii ageri și sé dea piept cu tóte pornirile dúșmánóse; care se susținá aici márirea numelui roman și sé fiă în același timp farul, care sé reverse luminá în mijlocul întunerecului barbar...

Din Roma ne-am adus o fire
Sé fim noi chiagul de trezire
A tot ce dórme amorțit;
Sé fim aici steaua care
Aratá calea de 'nviare
Popórelor din răsárit!..

Multe vécuri au trecut de atuncia. Și decát astáđi avem sé ne dárm sémá, că cum ne-am împlinit însárcinarea, ce ni-a încredințat marele împérat? Cari sunt titlurile nóstre la recunoscínța lúmei, cáștigate cu susținerea rolului primit? Unde ni-s dovedile, prin cari probám în fața și împotriva tuturor puterea de viață a elementului românesc?

Vom răspunde:

Menirea, ce s'a dat strămoșilor nóstri pe cât de máréță, a fost tocmai atát de grea.

Aședáți în calea náválirei popórelor din răsárit spre apus, necontentit isbiți în fința nóstrá și lipsiți de ajutorul mamei dulci: rolul nostru impus a fost sé ne apéram viața, sé ne pástrám limba, semnul învederat, că suntem de viță latiná.

Vécuri întregi ne-am consumat tóte puterile spre a-ne scuti existența. O luptá ténacá acéstá, cu dróia de popóre cutropitóre, din cari am eșit biruitori, dér numai grație puterei de viață a sângelui n stru moștenit din Roma.

Probá ne e istoria, ale cárei pagini spun, că ne-am lúptat mai mult pentru limbá, decát pentru viață; martorii ne sunt munții și váile din jurul nostru, unde s'au petrecut atátea fapte de vitejie. Cu tot dreptul putem esclama cu poetul:

Sé spue Retezatul, acél asil de pace,
De-a fost Románul trándav în timpu 'i de
[nevoi!?

Probá de vénjosia némului românesc este, că nici cele mai crunte prigoniri ale sorții nu ne-au putut stínge, că suntem tot acolo, unde ne-a aședat Traian, că stám neclintit aici, că vrem să rémánem tot aici...

Totdéuna și vecinic cáláuziți de același gând înalt, totdéuna și vecinic ar-

în „Familia“ (nr. 22 din 1895), cáreia 'i s'a comunicat din partea d-lui Nicolau Nilvan. D-l Nilvan, publicánd documentul, l'a însoțit cu un

kor estve az Zállogok in vicem bejövén s kimenven, reggel mind az város részéről, mind a kuruczok iránt arra hajlottanak, hogy embere által az Nemes Város a Mélt. Fejedelmet megtalálja, mely végzésbe mindnyájan acquietálván, étellel s itallal gazdálkodván, két szekeren kenyeret, húst, étalágban bort vivén az Várostopól a Kuruczoknak — nem tudatik mitől viseltetvén a húst — kenyeret széllyel hányva, a borsos étalagok fenekét kiverék és a kapura nagy dühösséggel jövén, a külső kaput bevágták, közöttük fő és első lévén az megemlített Pintye maga és vágta a kaput, az városban levő kurucz zállogok s Hadnagyok sok rendbeli tilalmazások ellen; azért a kurucz zállogok nógatásból, midón már kétszeri lövések is elszenvedettek volna a lakosok puskázáshoz kényserítettek nyulni és a puskázás közbe a megmondott Pintye meglóvetteti, mivel ő az ország uttyában sok ártatlan vért ontott ő neki is vére az ország uttyában az kapu előtt kiontatctt. teste pedig, mint gonosztévőnek, tisztesség nélkül a Várdombon belül az kerítésen eltemetett“.

interesant comentar, din care reproducem la acest loc urmátórele:

„Poporul, díce d-l Nilvan, nu fără causá a onorat pe Píntea cu frumosul epitet de „Vitéz“ și nu fără causá i-a eternisat memoria prin aceea, că cele mai frumoșe locuri ale naturei le-a numit după numele lui, precum sunt între altele: „Poiána Pintii“, „Fántána Pintii“, „Pétra Pintii“, „Șatra Pintii“ ș. a.

Și decát întrú adevér nu fără causá a onorat și onorézá încá și astáđi poporul român amintirea lui Píntea Vitézul, de sine se ivesce întrebarea, că óre care póte fi acea causá? Ca sé putem răspunde la acéstá întrebare, trebuie sé cunóscem mácar în liniamente generale starea socialá, religióșá și politicá a popóruului român din acél timp, când și în mijlocul cáruia a tráit Píntea Vitézul.

Píntea Vitézul, precum se vede din un document autentic contimporan, a murit în anul 1703, August

14, prin urmare el a tráit la finele secolului al 17-lea și la începutul secolului al 18. Tot atuncí a trebuit sé facá și vitejiile, pentru cari poporul îl numesce „vitéz“.

Scim din istoriá, că la începutul secolului al 18-lea două evenimente istorice de mare însemnátate s'au ivit, cari au pus pe poporul român din Ardeal și comitatele vecine în mare fierbere și turburare. Acele două evenimente importante au fost: 1) Presiunea din partea romano-católicilor, protegiați de curtea domnitóre, pentru a-i uni pe Románi în cele religióse cu biserica Romei; 2) Récóla lui Francisc Racolfa II în contra casei domnitóre.

Cumcá Románii nu bucuroși și fără opunere au primit unirea cu biserica Romei, — afará de faptul, că multe comune románesce au rémas până ađi neunite cu biserica Romei, deși sunt resfirate tot printre sate unite, ca nisce insule în mijlocul unei mári, precum sunt

comunele Finteușul mare și Válenii Șomcutei, în fostul district al Chiorului, — servescá drept probá și urmátóreá istoriórá:

Fiind subscriber în vara anului 1894 la scálđile (báile) Bicsadului, din „Téra Oașului“ în comitatul Sátmar, am vizitat și mánástirea Bicsadului, care este în depártare numai de 1/2 órá dela scálđi și care aparține diecesei gr. cat. a Gherlei. În sala de mánecare a cálugárilor basiliți, mi-a atras aténțiunea un tablou, care represintá o scená înfiorátóre, cum au ucis nisce Románi îmbrácați în haine țéranesce, cu topórele, pe un cálugér.

Observánd d-l Arcadiu Pásztori, egumenul mánástirei, că me interesez de acél tablou, mi-a istorisit urmátórele:

Mánástirea Bicsadului s'a înființat la anul 1700 prin Isaia Caroli (Károlyi) cu acél scop, ca sé stirpéscá imoralitatea, ce era fórté láptá la poporul român din acele párti, care tráia resfírat prin munți, ducénd o viață desfrénatá, în bigamiá, și pentru ca cálugárii sé conlucreze la propagarea unirei cu Roma. Isaia Caroli a fost nás-

borând stindardul originii noastre romane, susținând prin lupte de vécuri furtunose sémînta latinătății în munții și pe plaiurile Carpaților: étă cum ne-am împlinit menirea; étă titlurile noastre la recunoscînța lumii, étă dovețile noastre, că suntem un nēm de ómeni cu putere de vieță, care nu se póte stînge, care are să trăsescă vecinic.

Trecut-au vécurilē întunecóse și zorile unui timp senin s'au ivit de mult pe ceruri. Aerul prósper al dimineții învie tot și dá puteri nouē.

Tóte se mișcă, tóte încep să lucreze. Pasérile cãntă vesel și vântul adie cu drag, aducēnd simburii deșteptării.

A început o vieță nouă. Fiă-care nēm s'a apucat de lucru, unele mai iute, altele mai târziu, tóte vor să-și iee un loc de frunte în rēndul națiunilor, câte-va 'și-au și luat.

Din acéstă muncă ne cerem și noi Români partea noastră. Vrem să muncim pentru deșteptarea, luminarea și înaintarea noastră culturală. Vrem să răspândim cultura în tóte păturile vieții românesce. Vrem cultura națională, căci numai asta se potrivește firei, dorinței și menirii noastre.

Étă și cuvēntul, pentru care voim să înființăm un teatru național, care este un organ de frunte pentru răspândirea culturii naționale.

Inființarea acestuia însă cere ajutorul întregii națiuni, căci noi suntem avisați numai la puterile noastre; de aceea am venit și aici, ca să facem apel la sentimentul de sprigin național al d-vóstre.

Adresându-vē acest apel, deschid adunarea generală!

După rostirea acestui discurs, viu aplaudat de public, aleseră notari pentru ședințele adunării pe d-nii V. Goldiș și P. Givulescu; și a cetit raportul comitetului despre lucrările sale dela ultima adunare încóce, din care s'a véđut, că comitetul a desvoltat o activitate frumoasă; și a cetit raportul cassarului, din care s'a véđut, că în decurs de 28 de ani Societatea a ajuns să aibă un fond de aprópe 120,000 fl.; și au ales diferitele comisii și la urmă d-l Sextil Pușcariu a cetit o pré frumoasă și potrivită disertatiă, intitulată: „Din tainele culiselor“.

Cu acestea s'a isprăvit ședința primă. A urmat în aceeași și un banchet, ér séra teatru și concert bine succes.

Ședința a doua s'a ținut luni, a doua și de Rosalii. Despre decursul ei raportul nostru ne comunică următoarele:

Ședința II.

Ședința s'a deschis la 10¹/₂ óre a. m. decurgēnd conform programului stabilit. După cetirea și verificarea procesului verbal din ședința de mai înainte, după raportul comisiei asupra socotelilor cassarului și propunerea absolutoriului din acéstă parte, — D-l Mihú citește raportul comi-

siunei însărcinate cu esaminarea raportului comitetului societății și însinuarea propunerilor în interesul fondului. Acest raport, constatând marea activitate a comitetului espirat, constatând uriașa înaintare a tuturor intereselor societății, atât în privința literară, cât și materială, propune votarea absolutoriului acestui comitet demn de funcția, pe care a ocupat-o. Ce privește anunțarea propunerilor pentru înaintarea intereselor societății, se face pe lângă continuarea avēntului început de comitet, una dintre cele mai folosite propunerii, adevă: comitetul central să se pună în înțelegere cu diferitele centre românesce și, somând aceste centre, să înlesnescă diferite producțiuni în interesul societății, să ridice acest fond în rēndul ce-i compete atât din punct de vedere material, cât și din punctul de vedere al prestigiului spiritual.

Infinite aplause acoper acéstă minunată propunere, care se primesce cu unanimă aclamațiă, éră D-l Mihú este felicitat pentru predarea și apărarea incomparabilei propunerii de îmbunătățire.

Cât privește raportul comisiei pentru câștigarea membrilor noi, a fost relativ succes. Étă rezultatul:

Institutul „Hătegană“ și d-l avocat Bontescu, ca membri fondatori, au solvit taxa de câte 100 fl.; 16 membrii ordinari à 5 fl. 90 fl.; dela membri ajutatori 32 fl.; D-l Ungurean ca întregire la taxa de 100 fl. de membru fondator a solvit 20 fl. Cu totul 342 fl.

Adăugându-se la acéști venituri curat de 100 fl. al producției literare, avem 442 fl. la cari s'au mai adaus și alte venituri încurte dela diferiți membri anunțați mai târziu, și dela serata dansantă.

Prin acéstă sumă averea societății de 118,981 fl. 67 cr. (care avere în raport cu cea din anul trecut a crescut cu 10,116 fl. 38 cr.), rezultă, că averea actuală a societății este 119,423 fl. 67 cr.

Primindu-se o telegramă a inteligenței române din Abrud, prin care societatea e invitată a și ține în anul viitor adunarea generală în acel loc, se hotărăse cu ne-descrișă însufățire, ca societatea să-și țină în anul viitor adunarea în frumosul centru din munții apuseni, *Abrud*.

D-l Președinte S. Vulcan în câte-va cuvinte mulțămesc societății, că l'a ridicat în scaunul presidial și, împlinindu-se 3 ani dela alegerea actualului comitet, acesta își depune mandatul, rugând adunarea a alege pentru un nou period funcționari noi. D-l Vulcan propune tot-odată pentru conducerea alegerei ca președinte *ad hoc* pe D-l vicar Nestor.

Se propune pentru noul comitet următoarea listă: Președinte: Ios. Vulcan, V. Președinte: V. Onițiu, membri în comitet: George Dima, Vasilie Goldiș, Valeriu Bologa, Coriolan Brediceanu și Ioan Mihú.

Propunerea se primesce unanim *en bloc*, la ceea ce D-l președinte în cuvinte inspirate de un înalt simț poetic mulțămesc

pentru noua încredere pusă în mâinile sale; mulțămesc pentru că adunarea generală îi face posibil să lucre la acel plan, care singur i-a fost scopul vieții și împlinindu-se, va dice mângăiat: „acum, Dómne, slobodí pe robul tēu.

În sfērșit, alegēndu-se o comisiă pentru verificarea procesului verbal din aceea ședință, adunarea se închide prin calde cuvinte de recunoscînță pentru Hătegană, exprimate de d-l Vulcan, la cari răspund d-nii Gheaja și I. Muntean.

Ast-fel partea oficială a adunării se termină cu acel mare profit, că Românii cunosc progresul acestui fond adunat în adevăr din picături de sânge ale poporului nostru; se sfērșesc cu acea mângăere sufletescă basată, că fondul e în mână sigură, se administrază aprópe cu totul fără spese și crește repede.

În decursul adunării generale sosiră mulțime de telegrame de felicitare din diferite centre românesce. Așa dela vice-președintele Societății V. Onițiu (Brașov), care își exprimă regretul, că nu i-a fost posibil să participe și dorește înaintarea intereselor societății; apoi dela d-nii: C. Brediceanu (Lugoș), Dr. Muntean (Orăștie), A. Belis (Siman), „Trib. pop.“ (Arad), Ghidiu (Caransebeș), Mangra (Arad), I. Velcean (Reșița), Reuniunea de cântări din Reșița; Mai mulți domni (Brașov), D. Moldovan (Orăștie), Banciu (Seliște); Mai mulți din Hunedóra; A. Stanca (Petroșeni) etc.

Petrecerea cu dans.

Unul dintre cele mai feerice momente ale petrecerilor din Hătegană a fost sigur petrecerea cu dans, arangiată luni séra. Și cum s'ar puté să nu fie ast-fel când în acéstă séra Hătegană și jurul și au desvilit adevărata comórá, în cazul acesta adevăratele „mărgăritare“, adevărata podóbbă a acestor locuri, centrul de descălecare al măriților noștri strămoși. Era frumos momentul, când descoperirăm bogățiile; dér era și cam desolător, fiind-că e mirare, că floricelele cresc cu atât belșug, fără ca cine-va din iubirea față de ele să-și rupă vremea. Să nu se credă, că umblăm prin aceste șire să facem reclamă, nu, e purul adevăr, și cine dorește să se convingă, pofțescă în mica Andaluzie, și sunt convins, că întórcerea lui va fi cu multă pompă făcută; patru cai negri inhămați la trăsura împodobită cu ghirlande de flori, dintre cari va zimbi sfiosă ea, flórea alésă.

Petrecerea a durat mult și bine; și au jucat diferite jocuri, și cu deosebirea ne-a atras atenția frumosul dans național „Hătegană“, dans plin de grațiă, bogat în figuri și vesel, punctul de forță al d-șórelor Hătegane.

În paușă aceiași tineri, cari eră jucară pe bină, jucară acum în sală, și mișcările lor erau par-că mai precise, mai matematic socotite, decât să nu-i admiri cu respect.

Ast fel s'a sfērșit adunarea generală din Hătegană, cu succes bun și frumos, și ar

fi putut fi și mai frumos, decât diferite accidente nu l'ar fi umbrit încât-va și decât convingerea națională am fi aflat-o mai adēnc creată în aceste spirite.

S'a vorbit mult și bine; dorim, ca cele spuse spre binele națiunii să se împlinesc.

Să fie fapte, nu vorbe.

M.

SCIRILE ĐILEI.

- 30 Maiú v.

Agenturi ale Asociațiunii. Dumineca trecută s'au prezentat în comunele Codlea și Ghimbav trei delegați, trimiși din partea comitetului despărțemētului brașovean al Asociațiunii cu însărcinarea, să constituie agenturi și să câștige membri noi. În Codlea s'a reconstituit agentura, fiind ales președinte d-l paroch Iosif Comanescu, notar d-l învățator Ananie Boldor, bibliotecar d-l învățator Ioan Ilescu, ér cassar d-l Nicolae Cârstea. Intre membri, afară de d-l paroch I. Comanescu și de Societatea de lectură de-acolo, cari sunt membri ordinari cu taxe de câte 5 fl. la an, s'au mai înscris următorii membri ajutatori cu taxe de câte 1 fl. la an: Ioan Ilescu, Ananie Boldor, Nicolae Cârstea, Ión Marcu, George Ilie, Nicolau Florea, Ioan Pripis, Irimie Moldovan, Ión Budnariu, Ión Marian. — În Ghimbav agentura s'a constituit astfel: președinte d-l paroch Iosif Maximilian; notar d-l învățator Ión Meșian; cassar d-l Petru Neamțu; bibliotecar d-l Dumitru Pop. S'au înscris membri ordinari cu taxe de câte 5 fl. d-nii: Ios. Maximilian paroch și Ión Meșian învățator; ér membri ajutatori cu câte 1 fl. d-nii: Petru Neamțu, Nicolau Șurariu, Dumitru Pop, George Muntean, Nicolae Hamsea, Dumitru Eremie, Ión Poenariu junior, Ión Tohănean, Dumitru Nistor, Vasilie Vlădărean junior, George Șuşu. — Delegații comitetului au fost întâmpinați în ambele comune cu vedită bucuriă din partea bunului nostru popor, care s'a arătat fórte dispus a aduce jertfe pentru înaintarea cauzei sale culturale

Esamenul de maturitate la gimnasiul din Blașiú s'a ținut în 6, 7 și 8 Maiú st. n. sub presiul directorului suprem Alesiu Kuncz, asistând ca comisar ministerial Nicolau Putnok, directorul gimnasiului de stat din Lugoș, ér ca comisar consistorial d-l canonic Gavrilă Pop. Asupra rezultatului esamenului ni-se raporteză următoarele: La esamenul scripturistic s'au supus 31 de maturisanți, dintre acéști însă numai 29 s'au supus și la esamenul verbal, fiind-că unul a fost relegat pe un an, ér altul s'a retras din cauză de bólă. Esamenul a succes fórte bine. Dintre 29 au reșit maturi: prestațiune eminentă 7, și anume: Emil Hătegan, Ión Moldovan, Cornel Ordace, I. Pantea, Marian Popa, Ovidiu Pop și R. Secoșun. — Maturi cu prestațiune bună 7, și anume: I. Câmpean, S. Cheșan, Iuliu Florian, S.

cut în Trapezunt (Asia) și, ca preot fórte învățat, trăind în Roma mai mulți ani, a fost trimis din partea Pontificelui, ca paroch al bisericii gr. cat. din Dobrișin, unde a și funcționat ca atare mai mulți ani.

Deórece însă pe el și pe credincioșii săi l'au atacat tocmai sub decursul serviciului dumnezeesc calvinii din Dobrișin, și le-au luat cu puterea localul unde s'a ținut serviciul divin, el a părăsit Dobrișinul și a mers în „Téra Oașului“, unde cu ajutorul împératului Leopold și a Papei a întemeiat mănăstirea dela Bicsad în anul 1700.

În acea mănăstire, primul egumen a fost însuși Isaia Caroli; fiind însuși un energios propagator al unirei între poporul român și sbicnuind fără cruțare în moralitatea, mai ales bigamia fórte usitată în acele părți, în nóptea dintre 14—15 Maiú 1703 l'au atacat și l'au ucis în așternutul său ómeni de ai lui Pinteá și cadavrul lui l'au dus între munți, unde călugării, cari în nóptea amintită toți erau absenți, numai după câteva đile l'au găsit. Însuși Isaia Caroli a scris în acele momente critice, cu sângele său propriu, pe dunga pa-

tului, aceste cuvinte: „Eu pentru credință, speranță și iubire mor“.

Décă acéstă istorióră este adevărată, și adevărată trebuie să fie, pentru-că d-l Arcadiu Pásztori m'a asigurat, că e basată pe documente, ce se află la mănăstirea Bicsadului, atunci e evident, că poporul român din acele părți s'a opus și cu forța propagării unirei, și ca conducător cunoscut al opoziției a fost Pinteá vitézul. *)

*) În Strimbul, lângă Lăpuș, încă este o mănăstire, ce se ține de diecesa Gherlei. Strimbenii toți sunt Români uniți și au biserică de pētră. Înainte de unire însă au avut biserică de lemn. Strimbul, vorbind eu cu mai mulți ómeni bētrâni, am audít dela ei următoarea legendă: După trecerea la unire, o singură babă rămase credincioasă legii, ce o apucase din strămoși, ea nu voia să trecă la unire din cauză, că uniții au biserică de pētră, pe când sciint lucru este, dicea ea, că în petrii, în stânci și bolovani „șede ucigă-l crucea“. De aceea conchidea ea, că legea uniților nu póte fi bună. — I. P. R.

Numai ca șef recunoscut și energios al opoziției și nu ca hoț și-a putut câștiga Pinteá vitézul aceea mare popularitate, ce se vede după tradițiunea poporului, că a avut-o.

Pe timpul, când s'a răsculat Francisc Racolța în contra casei domnitóre, popularitatea și renumele lui Pinteá erau la culme, și acéstă a fost cauza, că ajutorul nu de puțin preț al lui Pinteá a fost bine primit de cătră Racolța și că Pinteá s'a luptat cu tótă energia, ca Lobonții, cum îi numiau pe partizanii casei domnitóre, să fie învinși. Zelul cel mare, ce a desvoltat Pinteá pentru a promova cauza lui Francisc Racolța, se vede și din un document contimporan, ce se află în arhivul orașului Baia-mare, și este publicat la pagina 296 în cartea „Nagybánya és környéke“, tipărită în Baia-mare la Mihai Molnar în anul 1894.

La acest loc d-l Nilvan reproduce documentul unguresc amintit, pe care ni-l'a

comunicat și nouē d-l învățator Leșian, apoi continuă astfel:

Din acest document se vede apriat, că Pinteá n'a murit ca un hoț persecutat, ci ca un oștén vitéz, în fruntea acelei oști Racolțiane, care s'a luptat să ocupe cu asalt cetatea Baia-mare, și că în acea óste au fost și alți căpitani români, și anume unul, care se chiăma *Urs Bala*, séu póte *Balan*.

E adevărat, că scriitorul acestui document îi dá lui Pinteá și epitetul de „tolvaj“, adevă hoț; însă trebuie să scim, că Maghiarii au avut, ba și astăzi au datina a-i numi „hoți“ pe toți acei bărbați născuți din sinul altor popóre conlocuitoare, cari s'au distins prin opoziția contra voinței lor. Chiar în đilele noastre încă audim despre cutare bărbat mai energic român dicēndu-i-se: „tolvaj N. N.“ și în general: „tolvaj oláh“. De aci vine, că pe Horia și Cloșca, pe Iancu și pe apărătorii mai energioși ai cauzelor române, nu i-au considerat și

Frătălă, L. Horşa, E. Nestor și A. Șonea. — Matură 13, anume: C. Antal, C. David, T. Doşa, P. Farcaș, Petru Florian, Virgil Hăleşan, I. Hopârtean, V. Moldovan, P. Muntean, N. Oncu, N. Pogăces, A. Radu și I. Tarfia. Unul a fost relegat pe 3 luni, er unul pe un an.

Examenele la școala civilă de fete a Asociației din Sibiu, se vor începe Mercuri, în 22 Iunie st. n. cu examenul privat al elevelor din cursul complementar; Joi în 23 Iunie n. înaintea de amedeți religioasă cu elevele din toate clasele civile și limba franceză III și IV; după amedeți clasa I civilă din toate obiectele de învățământ; Vineri în 24 Iunie a. m. cl. IV, er după amedeți cl. II din toate obiectele de învățământ; Sămbătă în 25 Iunie înainte de amedeți cl. III civilă din toate obiectele de învățământ, er după amedeți muzica instrumentală și vocală; declamațiuni; încheierea solemnă a anului școlar și împărțirea testimoniilor. În decursul examenului lucrurile de mână femeescă vor fi espuse într'una din salele institutului.

Omenii răi. Din Purcăreni ni-se împărțeseră fapte, cari dovedesc, că în sinul poporului de-acolo se află anumiți omeni tare nemernici și rătăcioși, cari numai rușine fac locuitorilor din sat prin faptele și purtarea lor. Așa de exemplu ni-se împărțeseră, că Duminecă noptea spre Lună (24 v. c.) când părintele Toma Giurgiu cu familia sa nu se aflau acasă, cine-va a intrat în grădina sa, situată în nemijlocită apropiere de locuința învățătorului N. Nătescu, și i-a curățit de coge jur împrejur aproape toți pomii din grădina, făcându-i o însemnată pagubă. Miserabilul făptuitor, a cărui ispravă în cazul de față e mai păcătoasă și mai condamnabilă chiar decât a unui hoț ordinar, încă nu s'a putut constata cu dovede. Tot în Purcăreni s'au spart Marți noptea ferestrele unui membru din comitetul parohial; s'a cerut ajutorul gendarmilor, der aceștia nici nu s'au înfățișat momentan la fața locului. De sigur, că de-a cinea-va li-ar fi mințit, că e vorba de vr'o adunare de „Valahii“, în care se ceteșc „replii“ și „memorande“, numai decât s'ar fi prezentat. Românii din Purcăreni, cari țin la cinstea și bunul nume al lor, vor face bine, de-a vor căuta ei înșiși să afle și să pună la regulă pe asemenea mișei, er nu să aștepte ca gendarmii ungurești să-i scape de rușine.

Ministrul Sturdza la monarhul nostru. O telegramă din Viena cu data de 9 Iunie spune, că ministrul-președinte D. Sturdza a fost primit în audiență privată de Majestatea Sa monarhul nostru.

Dar pentru școlă. Din Poiana sărată ni-se scrie, că d-l Ioan R. Țuluca, un fiu al acelei comune, domiciliat ađi în Brăila, abătându-se ăilele trecute prin comuna sa natală, a cercetat și școala română confesională, cu care ocaziune a dăruit mai mul-

tor școlari s'erac cărțile de lipsă pentru școlă, premiându-i tot-odată și cu bani. Pentru frumoasă atențiune, d-l inv. David Pop esprimă pe această cale sinceră mulțumită d-lui Țuluca.

Inspecția casarmei Sf. George. Sămbătă, 23 Mai, la 10 ore dim. Regele Carol însoțit de adjutantul de serviciu, a mers la casarma Sf. George din Bucuresci, spre a inspecta regimentul 6 de artilerie. La sosire, a fost primit de Principele moștenitor, comandantul brigădei a 8-a de infanterie, de d-l ministru de război, de comandantul corpului II de armată, șeful casei militare regale, inspectorul artileriei corpului II de armată, comandantul pieței și de comandantul regimentului, care a prezentat Majestății Sale raportul despre situația trupei. Regele trecu pe dinaintea frontului trupei așezată în ordine de bătae, pe platoul din fața casarmei, în sunetul imnului național, aclamat fiind de uralele prelungite ale trupei. După revistă, Suveranul a primit defilarea, er în urmă a ordonat a-se executa diferite mișcări din școala de divizion pe jos și din serviciul gurilor de foc, după care a trecut în manej, unde două reprize au executat cu multă precizie diferite mișcări din școala tunarilor călări. De aci Majestatea Sa a trecut în inspecție clădirile regimentului. În urmă s'a îndreptat către piața de arme, unde se afla adunată trupa. Aci, Regele, adresându-se ofițerilor, făcu înaltele sale apreciațiuni asupra rezultatului inspecției și tot-d'odată le recomandă de-a continua și în viitor a lucra cu aceeași rinvă, pentru-ca diferitele instrucțiuni ce se fac în regiment să propășescă neconținut cu de-o potrivă măsură. După-ce fă-care ofițer i-a fost în parte prezentat, Majestatea Sa a trecut pe dinaintea frontului trupei, căreia i-a urât sănătate. Apoi Regele a părăsit regimentul în mijlocul aclamațiunilor trupei și în sunetul imnului național.

Cununiă. D-l George Birt, măestru zugrav în loc, se va cununa mâne, Duminecă, la orele 12 din ăi în biserica Sf. Nicolae din Prund cu d-șora Maria Căcăs.

— D-nul Dumitru I. Lupșan și d-ra Paraschiva Căpătină din loc se vor cununa mâne, Duminecă, în biserica Sf. Treimi de pe Tocile.

Dorim fericire tinerelor părechii!

Un cuib uriaș de șerpi. În com. Brebu lângă Cămpina, jud. Prahova, pădurea Eforiei, în apropiere de sat este un copac mare de fag scorburos. Venind cu vacile dela pășune, soția unui locuitor dădu drumul vițelului să sugă lapte dela vacă. Ea vedu însă, că după câte-va sugături, vițelul lasă țita, sare de vre-o trei-ori, apoi cade jos mort; femeia bănuind ceva, se uită în gura vițelului și vede gingiele vinete. Incredințată fiind, că vaca e suptă de șerpi și că din veninul lăsat s'a otrăvit vițelul, dă veste la căți-va vecini, care armându-se cu

pusci și topore, au dat vacii drumul, care și plecă imediat spre copacul scorburos. Acolo ajunsă, vaca începe a mugii, er diu copac începe a-se lăsa la vale mai mult și șerpi, unii ajungând lungimea de 3 metri, er grosimea unui picior de bărbat. Locuitorii trag focuri de puscă și isbutesc a omori 5 șerpi dintre cei mai mari. Copii însă spre a stărpi cuibul de șerpărie, au dat foc copacului ardând în scorbura de jos mai mult și șerpi, er cei din scorbura de sus umblau furnicând pe crăci; apoi cădând tulpina, au eșit din scorbură și erau cu cei de pe crăci mai bine ca la 200 mai mici și mai mari, din cari locuitorii Brebeni au isbutit a mai omori vre-o 50, cari au fost îngropați; au mai căcut din scorbură vre-o baniță de ouă. Cu toate acestea cei ascunși fluera și acum căutând culeșul tirindu-se peste oule sfărimate.

Inteligența română din Deșii invită la petrecerea de vară, ce o va arangia Duminecă, 26 Iunie n. c. în otelul „Anglez“. Venitul curat este dettinat pentru scopuri filantropice, despre care se va raporta pe cale ăiaristică. Comitetul arangiator: Simeon Rusu, president; Dr. I. Sleam, secretar; Petru Leppa, controlor; Al. Avram, cassar. Membri: Dr. G. Buzura, I. Bacociu, Eug. Gelner, Cl. Hosszu, Dr. L. Mișca, Drd. I. Morariu, C. Muste, V. Muste, I. Oltean, I. Pap, I. Pop, Tr. Todorescu. — Intrarea: de persoană 1 fl., de familie până la 3 persene 2 fl., pentru galeria de persoană 80 cr. Inceputul la 7 ore s'era.

Escursiune în „Ștejeriș“. „Societatea ăidarilor români din Brașovul-vechi“ va arangia o petrecere în „Ștejeriș“ mâne, Duminecă, în 12 Iunie st. n., la care onor. public român e cu onore invitat. Taxa pentru dansatori 50 cr., pentru dansătoare 30 cr. Plecarea la 10 $\frac{1}{2}$ ore a. m. dinaintea școlii române gr. or. din Brașovul-vechi. Pentru comitet: Ioan Cojocariu, președintele societății; George Zaviči, cassar.

Concerte. Muzica militară va concerta mâne s'era, Duminecă, în grădina otelului „Pomul verde“. Programa, compusă din vre-o 10 puncte bine alese, conține și vre-o trei piese românești foarte frumoșe.

— Muzica orășenescă va concerta mâne după amedeți la 4 $\frac{1}{2}$ ore la casa de tir. Intre 10 puncte ale programului se află unul românesc. „Intăia sărutare“, vals nou de A. Cirillo.

Mijlocirea de pace a puterilor.

Din Paris se telegrafază cu data de 10 Iunie:

În cercurile competente de aici se crede, că este aproape timpul, când va fi bine, ca marile puteri europene să caute a mijloci o pace între Spania și America, de-ore-ce acum pacea pentru Spania ar fi mai avantajoasă și America ar primi mai ușor o mijlocire.

Congresul Ligei. În ăia de Rosalii s'a ținut congresul Ligei culturale în Bucuresci. S'a reales vechiul comitet, căruia i-s'a espri, mat încrederea. S'a luat hotărîrea, de-a sărbători la 1901 aniversarea de trei sute de ani dela mörtea marelui Domn Mihai Vitezul, ridicându-i-se un monument la mănăstirea Dêlului, unde i se află depus capul, pe care l'a găsit și l'a dus acolo Vodă Bibescu. S'a hotărît să se constituie un fond neatacabil al Ligei, pentru care d-l Iosif Oroveanu din Rîmnicul-Sărat a depus suma de 1000 de lei. S'a trimis o felicitare d-lui baron Vasilco pentru călduroșă apărare, ce a făcut-o causei ardelenescă în delegațiunii.

Ateneu franco-român.

Din Paris i-se scrie „Drapelului“:

De-o bună bucată de vreme deja s'au pus bazele în Paris unei societăți franco-române: Ateneu franco-român. Existența unei asemenea societăți era simțită de mult și ea răspunde unei necesități strigătoare. Românii locuind Parisul, fiind cu totul străini de Francezi, nefiind primiți nicăiri și neputând astfel să-și dea s'era de caracterul și de adevăratul fel de a fi a poporului în mijlocul căruia locuiesc, Ateneu franco-român caută să strângă legăturile de prietenie între Români și Francezi și să arete acestor din urmă arta și literatura noastră, calitățile noastre personale, prin conferințe publice, producțiuni artistice și buletine periodice.

Faptul, că societatea numără deja printre membrii ei nume de învățați ca d-nii Lavis, Picot, Pschiri, Gaston Pariq, Renault, Alglave, Lyon-Caen și tot ce are mai bun elementul românesc, e o asigurare vedită de succes și bună reușită a rezultatelor, ce se urmăresc.

Deunăđi s'era societatea serbă inaugurarea printr'un splendid concert pus sub înaltul patronaj al d-lui Gr. Ghica, ministrul României, și al d-nei Gr. Ghica. S'au aplaudat talentații noștri artiști: de Novina, Enescu, de Max, d-ra Solacoglu și cei mai buni artiști parisieni, cari ne-au dat prețiosul lor sprijin. Concertul a avut loc în sala societății de geografie. Sala prezintă un aspect feeric, cu totul plină de lume, întrăga colonie română, studenți franceși și societatea parisană în număr.

Meritul organizării revine în special actualului comitet, d-lor presidenti: Emile Picot, membru al institutului, și dr. I. Cantacuzin, dela institutul Pasteur; precum și neobositului secretar general d. D. A. Teodoru.

În curând se anunță o interesantă conferință a d-lui de Mortillet, dela societatea de antropologie.

nu-i consideră de luptător sincer ai drepturilor poporului, ci numai ca pe nisce făcători de rele.

Cum se ne esplicăm însă ceea ce împrejurare, că în acest document Pinteș se numește „domn“—Pintye úr? Ore se fie această o ironie la adresa lui Pinteș care în timpul scrierii documentului era deja mort, der până era în viață toți cetățenii din Baia-mare tremurau de frica lui? S'eu doră Pinteș în adevăr n'a fost un simplu țeran și, prin urmare, a meritat epitetul de „domn“? Eu așa cuget, că Pinteș a fost născut din familia nobilă a Pintescilor și ca atare n'a putut fi împiedecat a învăța și ceva carte, pöte tocmai la școlele din Baia-mare; prin urmare el a aparținut puținei inteligențe române din acele timpuri, care s'a interesat de sörtea neamului său.

Presupunând, că Pinteș a fost născut ca nobil și a avut și ceva carte, cu tot dreptul a meritat numirea de „domn“, mai ales de-a

vom considera și ceea ce împrejurare, că n'a fost un simplu gregar în östea lui Racolța, ci precum se ăice în document, cel mai de frunte conducător al acestei öștiri Racolțane, care a voit să ocupe cu asalt cetatea Baia-mare.

Cumcă Pinteș vitezul n'a fost un hoț ordinar, încâtva și străinii o recunosc. ăta ce ne spune în asta privință cartea mai sus amintită: „Nagybánya és környéke“ la pag. 298:

Nu-i lipsită de verosimilitate ceea ce pärere — scrie autorul maghiar — că Pinteș a făcut parte din acel soi de haiduc, pe cari mai mult amărăciunea și dorul de răzbunare, decât pofta de a ăfăi i-au silit să ducă viață haiducescă; ba chiar nici aceea nu-i imposibil, că el a fost unul dintre conducătorii mai îndrăzneți de guerile curuțescă (racolțane), căci dându-li-se ocaziune, nu s'au reținut nici dela aventuri hoșescă.

Același autor scrie, că după unele versiuni ale tradițiunii, Pin-

tea a fost acela, care a condus pe Tătari în comitatele Sătmăr și Maramureș. Acastă versiune însă, tocmai de-a există, nu are nici o basă istorică, de-orece Tătarii au devastat în comitatele amintite în anul 1717, er Pinteș a murit în 1703, așa-d'era cu 14 ani mai înainte de venirea Tătarilor.

Tot în această carte, la pag. 299, se ăice, că o altă versiune a tradițiunii poporului descrie în formă romantică întelnirea lui Pinteș cu Teodor Crăciun, care a fost încredințat din partea autorităților, ca să prindă pe Pinteș; tradițiunea spune adevărat, că cu aceea ocaziune s'a dovedit după semnele, ce le purtau ambii la grumazi, că ei sunt frați adevărați.

La această numai atăta avem de observat, că într'u adevăr ei au fost frați adevărați, pentru-că ambii au fost Români și ambii au fost viteji, de-ore-ce acest Teodor Crăciun (Karácsony) a fost dela Borșa în

Maramureș, care cu Românii săi a nimicit în anul 1717 ördele Tătarilor și a eliberat multe mii de creștini din captivitatea lor.

Nu-i imposibil, că Teodor Crăciun încă a fost dintre acei fărtați viteji ai lui Pinteș, care a rămas în viață, până la venirea Tătarilor, întemplată, cum s'a amintit mai sus, la anul 1717.

Până aci comentariile d-lui Nicolae Nilvan.

De încheiere mai am să adaug, că un om din Măgögia mi-a spus la 23 Maiu a acestui an, că coiful și cămașa cea de zale a lui Pinteș se află în biserica din Budescă, în Maramureș, și că sunt atât de grele, încât el nu le-a putut ridica, deși s'a opintit din răputeri.

Producțiunea tinerilor meseriași români din Brașovul-vechiu.

Brașov, Iunie 1898.

Bravii noștri tineri meseriași din Brașovul-vechiu au arangiat Dumineca trecută în sala otelului Nr. 1 a doua producțiune împreună cu joc din anul acesta, tot atât de reușită, ca și cea dela Bobotéză.

De astă-dată producțiunea a fost deschisă printr'o vorbire ocazională de d-l P. Dan, care n'a pregetat a sta într'ajutorul tinerimei cu sfatul și îndrumările de lipsă. Salutând și mulțămind tot-de-odată publicului, care s'a prezentat în număr atât de mare, dânsul arată cât de frumoasă, nobilă și folositoare este această întreprindere.

Este frumoasă, dișe d-sa, fiind-că ea este purcesă din dorul de înaintare a unor tineri muncitori. E frumos, când omul, care trăește din sudorea grea a feței sale, când meseriașul român rupe o parte însemnată din timpul său de odihnă bine meritată, pentru-ca să pună și el umărul la ridicarea culturală a nămului său. Este această cu atât mai vrednic de laudă, cu cât soim, că sunt destui și mai cu dare de mână și mai cu răgaz, cari habar nu au de înaintarea binelui obștesc. Este nobilă această întreprindere, pentru-că ea ne arată, că tinerii noștri meseriași nici chiar atunci, când voiesc să-și petrecă, nu-și abat gândul dela dulcea noastră mamă, dela biserica. Căci, precum se scie, venitul acestei petreceri este destinat pentru procurarea unui clopot la biserica din Brașovul-vechiu. În fine întreprinderea această este mai pe sus de toate folositoare. Căci, ca nicăiri într'alt loc, aici ni-se dă prilej de-a ne întruni cu toții cei cu inimă română, și întrunindu-ne să facem, ca necazurile noastre din mari ce sunt, să se micșoreze, ér bucuria și încrederea în noi înși-ne să se ridice, să se mărească. Bani aceia, ce-i cheltuim aici, sunt o jertfă prea mică pentru marele folos, ce toți împreună îl tragem din întrunirea noastră. Căci aici ne vedem, ne cunoștem, ne privim cu dragoste frățească, ér din această dragoste și bună înțelegere răsări-va soroale mântuirii noastre.

Producțiunea a constat din cântări, declamațiuni și teatru. „Sub patrafiu“ de G. Coșbuc, a fost declamată cu tonul și vocea omului ce se spovedește înaintea preotului, de d-l G. Drăghici. Tot atât de bine a declamat d-l I. Tampa: „Glasul unui Român“ de A. Mureșianu; d-l Const. Voicu a înfățișat foarte potrivit firea țiganului, stărnind mult ris prin declamațiunea „Țiganul la vânat“ de bine cunoscutul Speranță. Unul dintre cei mai buni declamatori, atât ca talent, cât și ca voce a fost d-l Michail Gal, care a desfătat publicul prin „La făcut de ris s'eracu“ tot de T. Speranță. Afară de program a declamat d-l G. Gal pe „Bețivul“ de T. Speranță cu mult humor și cu mare pricepere, ér d-l G. Jaliu „Strunga“ de V. Alexandri cu mult sentiment. Eroul acestei seri a fost însă d-l Dumitru Corbenciu, care a reprodus într'un mod, cum nu se pôte mai succés, pe vestitul „Sandu Napoila“ de V. Alexandri, reprezentând și prin costumul său pe adevăratul boer velit, care nu se pôte împăca cu formele și reformele timpului, ci ține morțiș la vechile pri... pri... privilegii.

Corul tinerimei a executat foarte frumos cântările: „Sfânta di de libertate“, „Hai leliță sus la vie“ și „Noi țeranii dela munte“. — De sine se înțelege, că publicul a răsplătit cu aplauze ostenela declamatorilor și a cântăreților.

Acum urmă reprezentarea piesei teatrale „Sore cu plôie“, apărută ca primul număr în biblioteca teatrală și scrisă de d-l Iosif Vulcan. Este o comedie într'un act destul de succésă. Scenele se petrec la băile din Mehadia, unde se întrunesc tot felul de lume, unde mai ales este locul de a pune la cale căsătorii. Acest rol îl are Pantilimon (jucat cu multă măestrie de d-l Dumitru Corbenciu), un făcău tomnatic, care să pricepe de minune de a pune lucrurile la cale, a încurca ițele, a trage pe unul și pe altul pe sfôră, având tot-déuna în vedere de a bea și a mânca de contul că-

roră se oferă de mijlocitor. Are o nepotă Olga Olivan (rolul d-rei Paraschiva Moldovan), văduvă tineră, însă cu trei fete: Lina (d-ra E. Balea), Tița (d-ra M. Puiu) și Mimi (d-ra Eug. Puiu), pe cari nu le-a adus cu sine la băi, ca să nu i strice rostul pe acolo. Mai întâi face cunoscintă cu un negustor sêrb Dușan (d-l I. Tampa), pe care în-șe Pantilimon îl delătură, deorece scopul lui era ca să-i câștige pe Dumbrăvescu (d-l Nicolae Balea), un proprietar bogat, divorțat de prima sa soție, având și el trei fete. Dêr Dumbrăvescu intrase în relațiuni cu d-na Brădescu (d-ra Mina Voicu), care avea o fată frumoasă Profira (d-ra Maria Jaliu) și mâna acesteia voia el să o câștige. Profira de altă parte avea și alți adoratori, pe contele Vladimir Klapatinsky (d-l G. Drăghici), care vecinic aștepta să-i sosescă parale, și pe studeutul cădut la maturitate Ionel (d-l Dumitru Jaliu). — Pantilimon prin intrigele și păcăliturile sale își ajunge scopul: nepotă-sa Olga câștigă pe bogatul Dumbrăvescu; îi răsări-se soroale. Dêr d'abia făcuse cu el invoiala și étă că apar, chiămate tot de meșter-ștrică Pantilimon, cele trei fete ale sale, despre cari nu pomenise nimic lui Dumbrăvescu. Acesta rămâne desilusionat, dêr n'are ce mai face, să răsună cu aceea, că i descopere logodnicei sale celei nouă, că și el are trei fete. Tineră văduvă deci din trei ajunse de-odată la 6 fete. Când credea, că i a răsări soroale, étă și plôia fii aici. Soroale cu plôie, vorba lui Pantilimon. — D-na Brădescu, care avea aspirațiuni la baroni, căpitan de husari, deputați, e în fine silită să și promită fata studentului Ionel, care încercase să fugă în trăsura cu Profira, dêr nu avuse bani, și birjarul ceruse plata înainte.

Atât d-rele, cât și d-nii diletanți au jucat cu deplin succés, așa că publicul a ascultat cu multă plăcere, a ris necentenit și adese-ori a isbucnit buna dispoziție în aplauze. D-l Corbenciu a secerat cea mai mare laudă. D-ra Moldovan a dovedit, că se simte acasă pe scenă, a jucat cu mult curaj și pricepere. Tot atât de drăgălaș a fost și jocul d-rei Voicu și al d-rei Jaliu și fiă-care diletanță a fost la urmă premiată cu câte un frumos buchet de flori. — Pe deplin ne-a mulțămit și jocul d-lor Balea, Tampa, Jaliu și Drăghici, cari toți au jucat natural și cu multă vioiciune. În fine trebuie să amintim și pe d-l N. Gal, care a făcut bună slujbă în rolul de chelnăr.

Precum se vede, producțiunea a fost una dintre cele mai reușite. Toți cei de față au avut o sară plăcută de distracție și de învățatură, toți au fost foarte mulțămiți.

Intr'o astfel de animație și bucurie s'a început apoi jocul cu o horă duplă măretă, cum numai nația din Brașov scie să o jôce, frumos și precis. Și au jucat și și-au petrecut flăcăi și fete, tineri și bătrâni, țeranii, burghezi și inteligenți până la răsăritul soroalei. Las' să jôce, căci au binemeritat! Biblioteca înființată în Brașovul-vechiu și acum procurarea unui nou clopot la biserica de acolo, este și va fi rodul material al celor două întreprinderi culturale ale tinerilor meseriași din această parte a orașului nostru.

De încheiere recomand aici numărôsei noastre inteligențe sfatul unuia dintre cei prezenți la această producțiune, al ilustrului veteran Ioan Bran de Lemeni, ca pe viitor să dea mai multă atențiune acestor nobile întreprinderi. X.

Dela adunarea despărțământului II (Bran) al Asociațiunei.

Zernești, 8 Iunie n. 1898.

În 7 Iunie n. c. s'a ținut adunarea generală a despărțământului al II-lea (Bran) al Asociațiunei în comuna Poiana-Mêrului. Deci cred de interes și folositor a descrie discursul acestei adunări, atât din punct de vedere al poziției, locului, cât și al stărei sociale al acestei înfloritoare comune, precum și pentru succésul moral și material al scopului pentru care ne-am adunat.

Comuna Poiana-Mêrului se află situată la partea estemă nord-vestică a cer-

cului pretorial Bran (comitatul Făgăraș). Dela comuna Tohanul-vechiu, apucând spre nord vest, pe drumul comitatului, dai într'o vale, care întrătaie două deluri destul de respectabile în privința înălțimei lor, acoperite cu pădure tineră de mestecăn și brad. Percurgând cam patru kilometri prin această vale și pe o cöstă serpentină, ajungî la punctul cel mai înalt numit „Predeal“, unde și-se desvălesc înaintea ochilor una dintre cele mai frumoșe panorame, căci pe o întindere delôsă de câteva mii de kilometri veți colibecele (casele) Poenarilor, cari par-că fac concurență bolții cerului cu stelele în noptea senină.

Dêr când privești mai cu drag aceste locuri patriarhale drumul inclinand spre vale, le pierdi și ajungî într'o vale adencă și îngustă și în câteva minute ești în comuna Poiana-Mêrului.

Prima impresie, ce ț-o face comuna ca atare, nu este dintre cele mai favorabile, înaintând însă spre centru dai de edificii destul de frumoșe, la cari înainte cu câte-va minute nici nu te așteptai.

În mijlocul comunei la poziția cea mai frumoșă e așezată școla română, un edificiu nou și pompos, asemenea căruia numai în rari comune românesce poți vedé. Acesta dovedește vrednicia și hărnicia aceluia popor vênjos, muncitor și vrednic, laudă și stimă conducătorilor acelei comune.

Față în față de școlă, la o înălțime de câțiva metri, în cöstele unei coline se află biserica, deși cam mică, dêr frumoșă și bine îngrijită.

Mergând la Poiana-Mêrului spre a asista la ședința despărțământului, după 11 ore a. m. la signalul dat prin tragerea clopotului începuse a-se aduna din toate părțile sute de bărbați și femei, băieți tineri și moșnegi cu părul cărunț, toți îmbrăcați în haine de sêrbătore. Ei se postară înaintea noului edificiu școlar, decorat cu verdéță de brad, când și sosiră în număr aproape de 50 de onorațiori, domni și dömne, în frunte cu vrednicul președinte al despărțământului, d-l avocat Nicolae Garoiu din Zernești, fiind întâmpinată de președintele agenturei locale preotul Moise Micu, care pășind la mijloc, cu capul descoperit, cu voce înaltă și în cuvinte alese ne bineventeză în numele poporului.

De aci ne duserăm în sală unde președintele despărțământului prin cuvântare foarte insufletită și în termeni cât se pôte de populari arată scopul, ce-l urmăresce Asociațiunea, adevă cultivarea poporului, recomandându-i acestuia îmbrățișarea meseriilor, să fiă cruțători și să jertfescă pentru scopuri culturale.

Trecând peste alte rapörte a urmat Monografia comunei compusă de simpaticul notar Ioan Vodă, un studiu destul de aprofundat, care a fost ascultat cu cel mai viu interes din partea publicului, mulțămindu-ne peste așteptare. Ar fi mult de vorbit în această materie, dêr spațiul țermurit al acestui raport nu-mi permite. Ași dori mult, că altul mai competent să-l apretieze.

Partea financiară încă a fost splendidă, încassându-se taxe dela membrii și colecte în sumă de 266 fl., dintre cari aproape 100 fl. s'au încassat dela bravii Poenari. Fapta această se ilustră de sine, caracterisând dărnicia poporului și vrednicia conducătorilor.

Finindu-se partea oficiôsă ne-au retras într'o altă sală, tot în edificiul școlar, unde ne aștepta un prânz îmbelșugat, de felul căruia numai în Poiana-Mêrului găsesci; recunoscîntă noastră D-nei preotese și D-nei notărese, cari ca adevărate surori și-au interpretat cu succés rolul Martei și Mariei.

Succedându-se toastele unul după altul, în mijlocul veseliei ne pomenim cu un taraf de lăutar în Brașov; se încinse o frumoșă horă, care 'ți umplea inima de mulțămire și mândria națională.

Astfel am petrecut la Poiana, de unde ne-am întors cu cele mai plăcute suveniruri.

Călețorul.

Esamene la sate.

Treiscaune, Maiu 1898.

Stimate D-le Redactor! Imprejurările mi-au dat ocaziunea de-a participa ca ôșpe la esamenul, ce s'a ținut Lună, în 25 Maiu c. la școla confesională gr. or. din Poiana Sărată, protopresbiteratul Treiscaunilor, sub conducerea protopresbiterului tractual Dimitrie Coltofeanu. Ca ôșpeți au mai fost presbiterul George Negoescu din Intorsura Buzău, d-l Gal, un inginer român, învățatorul Dimitriu din Hârjea (România) o comună, care este despărțită de Poiana-Sărată aproape numai prin edifiicile ambelor vâmi apoi învățatorul maghiar dela școla de stat de acolo și conducătorul postului de gendarmi, precum și mulțime de parochieni, bărbați și femei.

Începându-se esamenul cu rugăciunile s'a examinat din tôte obiectele de învățământ. Fôrte îndestulți și pe deplin mulțămiți am rămas toți cei prezenți cu domni învățatori: Pavel Birț din clasa I-a și David Pop din clasa II-a, căci din răspunsurile tinerimei școlare s'a putut constata un progres fôrte frumos. Răspunsurile limpedi și respicate, în cari se cuprindeau și întrebările, erau fôrte bune. S'a vedut și mare disciplină la copii, dovadă, că ambii învățatori își cunosc pe deplin chemarea. Cântările în 2 voci de tinerimea școlară au fost bine și frumos executate; tötă lauda o merită învățatorul David Pop. Ori-ce pedagog ar fi luat parte la acest esamen, ar fi rămas încântat din tôte punctele de vedere.

În fine d-l protopresbiter tractual printr'o vorbire adresată tinerimei școlare și părinților copiilor arată însemnătatea școlii, și că ce bucuria pot avea toți de o asemenea instituțiune, din care cu drept cuvânt putem țice, că vor eși în timpul său creștini buni, morali, ômeni de omenia și cetățeni vrednici.

La vorbirea d-lui protopresbiter a răspuns prin câteva cuvinte frumoșe și bine nemerite părintele paroch Ioan Olteanu, ca director școlar.

Un asemenea esamen ar puté servi ca exemplu de imitat nu numai învățătorilor din tractul Treiscaunilor, ci și învățătorilor din alte tracte protopresbiterale.

După esamen, mai mulți dintre fruntașii români prezenți am făcut o excursiune la comuna Hârja, situată lângă vama României. Intre mai multe discusiuni referitoare la școlă, protopopul tractului și-a esprimat dorința, ca pe viitor să se formeze și un cor pentru cântările bisericesci la serviciul divin.

T. G.
presbiter.

Ofenbaia, 21 Maiu v. 1898.

În 17 Maiu st. v. d. a. la 2 ore s'a ținut esamenul cu elevii dela școla gr.-or. din loc, sub conducerea d-lui protopresbiter Ioan Danciu, asistând la esamen inteligența din Ofenbaia și un public destul de numeros. Elevi prezenți 41 din tôte 6 cursurile.

D-l învățator N. Fodorean a examinat din tôte obiectele de învățământ, adevă: din Religiune, Limba maternă, (scrisul, ce-titul la înțeles și gramatică), limba maghiară (cetiire și analisis), matematică cu tôte despărțimintele mental și în scris cele 4 operațiuni cu numerii întregi și decimii; din geometrie măsurarea suprafeței cu metrul cuadrat; din istoria, geografia ș. a.

Scrisori de esamen au avut toți elevii prezenți, bine și frumoșe, cei mai mărișori au avut și din limba maghiară, ba unii și desemnuri. Programa pentru esamen și codicile școlare tôte au fost în ordine.

Dee bunul Dumnezeu să aibă poporul român mulți învățatori asemenea d-lui Fodorean. P. O. D-n protopresbiter, într'o vorbire bine simțită, și a arătat deplina sa mulțămire cu răspunsurile micilor școlari.

Unul din cei prezenți.

În Vălcăul maghiar (Sălagiu), după cum ni-se scie, s'a ținut esamenul sub presiul d-lui vicar Alimpu Barbolovic, fiind examinați 19 băieți și 15 fetițe din

tote studiile prescrise. Raspunsurile au fost foarte bune. Lucrurile de mana ale fetitelor inca au fost foarte frumoase, facend onore tinerei invetatore, d-ra Lucretia Ciupe, una din ficele d-lui invetator Ioan Ciupe din Stara, care pe un fiu al sau l-a facut jurist, pe doua fice invetatore, er alti doi copii ii sustine la scola in oras. La esamenul din Valcea a luat parte si popor si inteligenta in numar mare, remanend cu totii multamiti.

Literatură.

„Cartea poporului“. Cartea de cetire pentru anii din urma ai scolilor populare, scolele de repetitiune, cursurile de adulti si pentru poporul nostru intocmita de subscrisul, editura librăriei N. I. Ciureu, Brasov 1892, este aprobată de ministeriul de culte si instructiune publică cu dtul 26 Ianuarie 1894 Nr. 56,775 ex. 1893. — Er opşorul meu: Curs practic despre cultivarea pomilor si a fragarilor (Arad, tipografia diecesana) e recomandat de Ilustritatea Sa parintele episcop. al Aradului prin circulariul nr. 2894 din 1894. Aceste spre orientare d-lor invetatori, cari mi-au pus intrebari in acestă privinta. — I. P. Reteganul.

In editura Tipografiei „Aurora“ A. Todoran din Gherla a aparut: Indreptar teoretic si practic pentru invetamantul intuitiv in folosul elevilor preparandiali, a invetatorilor si a altor omeni de scola, de V. Gr. Borgovanu, profesor de pedagogia la scola normala de institutori in Bucuresti. Editiunea III. Pretul 1 fl. 20 cr. (Cu posta 1 fl. 30 cr.) Se pote procura si dela Tipografia „A. Muresianu“ din Brasov.

SCRIRI ULTIME.

Londra, 10 Iunie. Lui „Morning Post“ i-se telegrafēza din Washington, ca trupele americane au debarcat la Surgidero de Aguadores si la Daiguiri si au avut lupte cu Spaniolii, cari au suferit infrangere. Americanii au ocupat inaltimele dela Santiago. O canoniera americana a impuscat cu granate asupra unui tren, ce se apropia de Santiago, care transporta ostaşi spanioli. O multime dintre ei au fost omoriti.

Madrid, 10 Iunie. „Imparcial“ anunta, ca ministrul spaniol de esterne a avut un consiliu cu marii ambasadori asupra situatiunii. Sörtea Filipinelor reclamă grabnic o intervenire a marilor puteri.

Londra, 10 Iunie. Din tote partile se confirmă scirea, ca guvernul spaniol a indrumat pe ambasadorul sau din Viena, sa se adreseze către ministrul Goluchowski pentru iniţierea tractărilor de pace.

Madrid, 10 Iunie. Guvernul spaniol vrē să incredintēze sörtea insulelor Filipine marilor puteri. Spre scopul acesta ministrul de esterne a păşit deja la tractări cu cabinetele streine.

Bruxella, 10 Iunie. Don Carlos a chemat pe toti conducătorii carlisti la o consfătuire aici. In cercurile Carlistilor e răspandită scirea, ca partida se pregăteşte la o mare acţiune.

MULTE ŞI DE TÖTE.

Ce va să dică un „miliard“.

Auđim adesea vorbindu-se de milioane si miliarde de cätă omeni, cari nu-ş dau socotela de importanta acestor cifre. Acēsta ne faoe să punem intrebarea următoare:

„Câte miliarde de minute au trecut dela nascerea lui Christos?“

Vom face să se mire pote unele persoane spanându-le, că primul miliard de minute strecurate dela inceputul erei creştine nu va fi atins decät la 15 Aprilie anul 1902 la 10 si 40 minute diminēta.

Decä Francia ar fi pus de o parte

cäte o monedă de 5 franci pentru fiă-care minut dela nascerea lui Christos, ea n'ar fi putut să aibă, in anul 1871, cu ce să facă faţă indemnisaiei de rēsböit de cinci miliarde date Germaniei.

Se vede prin acest exemplu bätător la ochi, că nu trebuie să se jöce cine-va cu miliardele.

Cum a ucis pe un tatar un țigan.

— Bună ziua, mei țigane, dise un român unui țigan pe care nu-l veduse de mult. Unde ai fost de nu te mai veduşi de atäta timp?

— De... unde să fiu, am fost la tatarii mei Românico.

— La tatarii!! Dér pentru ce?

— Să mă lupt cu ei.

— Hai!! Şi ce ai făcut, ai tăiat măcar verii un tatar?

— Ba bine că mo!

— Şi cum de l'ai tăiat?

— Uite așa! umbländ eu prin câmpiile alea întinse ale lor, zărind sabia dela bräu si pe care o furasem dela un turo mort, zăresc cät colo un tatar zdravän lungit sub umbra unei săloii. Atunci eu furişându-mē si tiptil ajung sub scalcie si cum dormia tataru, härş, îi taiu mäna dintr'o singură lovitură. Dér tataru al naibei, nici că se mişca, vrea să mă apuce ca să mă taie. Dér űi-ai găsit; dörä nu sunt cela prost să stau. Eu ştiindu-i gândul îi taiu şi mäna cealaltă, ca să nu mai aibă cu ce da in mine. Pe urmă l'am läsat şi am plecat.

— Da bine, mei țigane, tu tot prost să fi, de ce n'ai tăiat capul dela inceput, nu mäna?

— Hei, hei! mei Romanico, decä ar fi avut tataru cap, nici că mă apropiam de el, că dörä nu eram prost.

S'a infundat vulpea in sac.

Intr'o țără locuia odată un om, care ghicia la ori si cine fără descantece, fără nimic.

Auđend regele aceleii țări despre acest om minunat, işi dise in sine: stai tu, numai să nu imi ghicesci mie, că te invēş eu minte; si dete poruncă la slugi să-i aducă o vulpe vie din pădure si un sac, apoi dete ér poruncă la alte slugi să se ducă la omul cu pricina să i spue, că-l chiamă regele.

In acest timp regele bagă vulpea in sac si o puse intr'nu colţ al sălei sale, dicend in sine, că decä nu-i va ghici lui — căci el crede că ghicitorul va face far-mece — să-l omöre numai decät.

Venind omul, nici n'apucă repede să-i spue pentru ce l'a chemat, si abia intränd pe uşe dise:

— E he, vulpe vulpe, pän'acum ai umblat cät ai umblat, dér acum űi s'a infundat.

Auđend acēstä neaşteptată vorbă, pentru darul ce Dumnezeu i-a dat lui, regele il cinsti, dändu-i mari onoruri si űinându-l la curtea sa pänă ce muri.

Viaţa Svedenilor.

Dragă Prietine! Tocmai din cel mai depärtat unghiü al Europei űi scriu. Pentru dragostea iubiiilor tai țeranü, nu obosesc a'űi descrie viaţa Svedenilor dela țără. Țėrării svedesi deşi greoi de fire, tăcuş si meditativ, — dér sunt de-o energie si de-o putere de muncă nepomenită la noi. Țėra acēsta se asemänă mult cu văgăunele si delurile nostre dela munte. Atät numai că, sunt găuri cu zăpadă nu se scie de când, — zăpadă care niciodată nu se topesce. Vara si érna aici şi dau mäna la fiă care pas. Längă poenile inverđite, zăresci profund văi pline cu ghiaş si de sloi marü. Clima e ca la noi in Martie. Țėranul svedes pe längă, că e bun penar, meşter păstor de vite, mesiariaş si neguţător harnic, mai este şi un neobosit observator al naturei.

Abia la miie e unul care nu scie carte. Țėranul svedes vecinic are cu sine cărţi, reviste si diare pentru a ceti in cėsurile de odihnă. Femeile svedese, țėrancele au

aceeaşi mare plăcere de cetit. La biserică — țėrării si țėrancele cätă cu copiii lor in cor. La sate au săli de concert, in cari se űin conferinţe, in cari se represintă piese de teatru popular. Țėrancele svedese se ocupă cu cusături, alesături frumoşe ca si țėrancele romäne, lucröză apoi dantele (spituri) in mari cantităţi cari se trimit in totă lumea. Femeile țėrance cunosc o multime de arte casnice, — cari le duc frumoşe căştiguri. Ele tabrică chiar bränză delicioasă sciu să lucreze din cânepă pänze de corăbii, — cresc păşeri domestice pentru ale vinde, au societăţile lor femeesci de economie, de prevedere si de perfecţionare a meseriilor rurale. Din tote acestea venitul unei țėrance să ridică dñnic la 4—5 lei, 2 fl.

Țėrancele svedese sunt in marea lor majoritate bėlane, de talie mijlocie, frumoşe, blände si förte iubitoare de curăţenie. Casele țėrănesci din Svedia sunt in mare parte de lemn dér mai cu gust ca cele de zid; cu mai multe camere, minunat mobilate si vrednicia țėrancei svedese e mai pre sus de ori-ce comparaţie. Intēlnind in dñ de lucru o țėrancă svedesă, cređi că e gătită de sėrbătöre, — in realitate astfel umblă in fiă-care dñ. Este peste putinţă să intēlnesc un țėran seu o țėrancă svedesă in haine murdare. Copiii țėranü frumoşü, graşü, curaşü nu cunosc murdăria, lenea, — si hoinăritul celor dela noi. O familie de țėranü svedes e tot ce pote fi mai frumos si mai vrednic de vedüt. Țėranul svedes e mändru, virtos, stăpän la sine acasă, — in oraş e stimat ca frate si de autorităţi tratat cu stimă si ascultat. In Svedia cărciumile s'au impuţinat förte mult. („G. T.“)

Căendarul săptămănei.

IUNIE. are 31 dñle. CUREŞAR.

Table with 3 columns: Dilele, Căend. Iul. v., Căend. Gregor. Rows include Dam, Lun, Mar, Mer, Joi, Vin, Săm.

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 8 Iunie st. n. 1898

Table with 3 columns: Măsura seu greutatea, Calitatea, Valuta austr. fl. cr. Rows include 1 H. L., 1 kilă, 100 kil.

Cursul losurilor private

din 8 Iunie 1898.

Table with 3 columns: Basilica, Credit, Clary 40 fl. m. c., Navig. pe Dunăre, Innsbruck, Krakau, Laibach, Buda, Pölly, Crucea roşie austr., Rudolf, Salm, Salzburg, St. Genois, Stanisla, Triestine 4 1/2% 100 m. c., Waldstein, Banca h. ung. 4%

Cursul la bursa din Viena.

Din 9 Iunie 1898.

Table with 2 columns: Item, Value. Rows include Renta ung. de aur 4%, Renta de coröne ung. 4%, Impr. cail. fer. ung. in aur 4 1/2%, etc.

Cursul pieţei Braşov.

Din 11 Iunie 1898.

Table with 2 columns: Item, Value. Rows include Banca rom. Cump. 9.47 Vënd. 9.50, Argint român. Cump. 9.42 Vënd. 9.46, etc.

Bursa de Bucureşti.

din 8 Iunie n. 1898.

Table with 4 columns: Valori, Do. bñdic, Scad. cup., Cu banü gats. Rows include Renta romänă perpetuă 1876, Oblig. de Stat (Conv. rurale), Banca Rom. ult. div. fr. 12.81, etc.

SCOMPTURİ:

Table with 4 columns: Banca naţ. a Rom., Avansuri pe efecte, Casa de Depunerü, Londra, Viena, Paris, Petersburg, Berlin, Belgia, Elveţia.

Proprietar: Dr. Aurel Muresianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Mator.

Medic român in Karlsbad.

Medic universal

Dr. Romulus L. Crăciunu

Medic clinic in spitalul univers. imp. reg din Viena (clinica D-lui consilier de curte Prof. Neusser). Specialist pentru morburile interne. Medic al asociaţiunii pentru îngrijirea studenţilor morboşi din Viena. Protector: Majestatea Sa împăratul etc. etc.

Ord. din 1 April până in 1 Octomvre dela örele 6—9 a. m. si 3—5 p. m. in Mühlbadgasse casa „Schwarzes Ross“ 28

Bursa de mărfuri din Budapesta.
din 8 Iunie n. 1898.

Sămînțe	Calitatea per Hect.	Prețul pe 100 obilgr.	
		dela	până
Grâu Bănățenesc	79	—	—
Grâu dela Tisa	79	12.50	12.55
Grâu de Pesta	79	12.45	12.50
Grâu de Alba-regala	79	12.50	12.55
Grâu de Bácska	79	—	—
Grâu ung. de nord	79	—	—
Grâu românesc	79	—	—

Sămînțe vechi ori nouă	soia	Calitatea per Hect.	Prețul pe 100 obilgr.	
			dela	până
Săcară	nutreț	70—72	8.60	8.70
Orz	de vinars	80—82	—	—
Orz	de here	84.66	—	—
Ovės		89.41	7.20	7.60
Cucurus	bănăț.	76	—	—
Cucurus	altă soia	78	—	—
Cucurus			—	—
Hirișcă			—	—

Produse div.	Soia	Cursul	
		dela	până
Săm. de trif.	internă ungu.	35	38
—	transilvană	—	—
—	bănățenă	—	—
—	roșiă	30	34
Oleu de rap.	rafinat dupin.	—	—
Oleu de in		—	—
Uns. de porc	dela Pesta	61	62.50
—	dela țără	—	—
—	sventată	55	56.50
—	afumată	61	62
Săm.		—	—
Prune	din Bosnia în buți	10.24	10.75
—	din Serbia în saci	8.25	8.75
Lictar	slavon nou	19.25	19.75
—	bănățenesc	18	18.50
Nuci	din Ungaria	—	—
Gogoși	unguresci	—	—
—	sârbesci	—	—
Miere	brută	—	—
—	galbină strecurată	—	—
Cesăr	de Rosenau	—	—
Spirt	brut	—	—
—	Drojdițe de spirt	—	—

c) Atestat despre moralitatea lor și a părinților lor.

d) Atestat, că au absolvat o școală primară și două clase gimnasiale, reale seu civile.

Cei cari vor avé o pregătire și mai bună școlară și vor dovedi și purtare morală bună, vor fi preferați.

Regulamentul despre condițiunile speciale, cărora au să se supună concurenții, se poate ceti în cancelaria subscrisului comitet.

Brașov, 18 (30) Maiu 1898.

COMITETUL SOCIETĂȚII
negotătorilor români de comerț levantin.
272.2-3

Anunț.

Se publică din nou concurs cu oferte în scris pentru arândarea pe 9 seu mai puțin ani a stupinei numită „Cristof”, — 116 jugere comasate cu grădina de pomi, situată între Brașov și Stupini. Doritorii au să își înainteze ofertul, în care să fiă scrisă și cu litere suma oferită pentru arândarea stupinei, și să depună vadiul de 10%, în termen de 30 de zile dela cea dintâi publicare, la: Epitropul Sterie Stinghe (piața Prundului Nr. 18), dela care își pot lua și informații mai de aproape.

Comitetul parochial al Bisericei Sf. Nicolae.
Nr. 274,3-3.

Numai pentru particulari se trimite postavuri.

Un Coupon de 3.10 metri lung, suficient pentru o garnitură de haine bărbătești costă numai

- fl. 3.10 stofă bună
- fl. 4.80 „ ”
- fl. 7.50 „ ”
- fl. 8.70 „ ”
- fl. 10.50 „ ”
- fl. 12.40 „ ”
- fl. 13.95 „ ”

Un coupon haine negri de salon fl. 10.—
Stofe pentru pardesouri de fl. 3.25 m. în sus:
Loden colorit frumose 1 Capon fl. 6.— 1 Cupon fl. 9.95: Peruvieni, Doskingi, Stofe pentru haine de amplexi de stat, căi ferate. Stofe pentru talare de juzi, Kamgarn fin, Chevots, Stofe pentru uniforme de finanți, gendarmi etc. etc. trimite cu prețurile fabricii recunoscută ca solidă și reală.

Depositul fabricii Kiesel-Amhof în Brünn.
Mostre gratis și franco. — Liferare conform mostrei.

P. T. public se face atent, că cumpărând direct dela fabrică are mai mare avantaju ca dela alții. Firma Kiesel-Amhof în Brünn trimite stofe cu prețurile fabricii fără adăos seu rabatul ce-l socotesc crotitorii. 66,24—24.

De arândat seu de vândare.

In comuna Satulung (Săcele) se află de arândat, eventual se vinde

o prăvălie cu cârciumă. Licență de vândare de beuturi spirituoase și cu trafic.

Arândarea seu vândarea localului cu toate drepturile se face în orice timp.

Reflectanții să se adreseze la
Elisaveta Stoica
Satulung (între mori) Nr. 622.

Casă de vândare,

Brașov, strada Castelului zidire nouă elegantă, în cetate, două etagii, cu 5 locuințe separate, curte și grădină mare.

Prețul și condițiunile convenabile. Pentru informații a se adresa la administr. „Gazetei Transilv.”

APE MINERALE au sosit próspețe și se capătă în toate farmaciile din Brașov cu prețuri ieftine.

RESTAURAȚIA

din Grădina reuniunii de industrie (Geverbeverein).

Am onorea a aduce la cunoștința On. public, că **am deschis**

Restaurația din Grădina (Geverbeverein).

Îmi voi da totă silința a mulțumi pe on. oșpeți cu mâncări bune și gustose. **Dau cost și afară** din local cu abonament lunar.

La vândare voi aduce **vinuri naturale din Ardeal**, vinuri Dessort, asemenea și bere excelentă „Czell-Bräu” și bere de Steinbruch și alte beuturi recontore. Stă la dispoziție Grădina Reuniunilor și societăților pentru producțiuni și petreceri. Salonul cel mare se poate folosi pentru petreceri de societăți mai mari.

Rugându-mă de o cercetare cât mai numărósă, sunt cu distincă stimă:

LUDWIG TREPCHES,
arândasul restaurației.

1—3,277

Intrarea este pe bulevardul Rudolf, lângă villa Schuler și prin Strada Porții Nr. 65.

„ARIEȘANA“

Institut de credit și economii, societate pe acții, înființată de 11 ani.

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyostorda).

1. **Primesce depunerii spre fructificare**, atât dela particulari, cât și dela corporațiuni cu 6%, decât banii depuși nu se scot în timp de un an, seu în timp și mai îndelungat, solvind în cazul acesta institutul și darea erarială după depunerii. Pentru depunerile făcute în timp mai scurt seu nedeterminat încă să dau 6%, der darea erarială are să o solvască deponentul.

Depunerii până la suma de 100 fl. se pot ridica ori-când. Sume mai mari sunt de a se însinua spre abdicere prealabil și anumit, sume: dela 10) până la 500 fl. cu 15 zile, dela 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și dela 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițând starea casei, depunerile se respătesc îndată și fără abdicere. Depunerii și ridicării se pot face și prin postă și se resolvă cu reintöröerea ei.

2. **Acordă credit** pe lângă carbii și obligațiuni cu cavenți.
3. **Dă împrumuturi** pe lângă siguranță hipotecară și pe efecte.
4. **Acordă credite fixe** pe lângă intabulare pe realități și case.
5. **Și cumpără** spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

Turda, în 21 Aprilie 1898.

256,6—10.

În numele direcțiunei:

Iuliu Bardosy, președinte.

Ioan Mesaros, v-președinte.

KAMGARN NEGRU.

Costume pentru bărbați

din lână curată, cu garanție, asortiment bogat, executare cu gust, cu prețurile fabricii recomandă

ADOLF F. MAZANEK

deposit principal al fabricii de postav din Timiș.

6--20

Strada Hirscher Nr. 20.

La cerere se trimite mostre gratis și franco.

— Prețuri ieftine ale fabricii. —

Tipografia de typuri

veritabile de cauciuc în toate limbile și totă mărimea precum și Stampiglii și sigile se pot comanda direct dela fabricantul **J. LEWIN**, fabrica de stampiglii și typuri Wien, Adlergasse Nr. 14, u. Telefon Nr. 12179.

Practice pentru cadourii ocazionale și de sărbători

O tipografie de mână completă, cu razim patent, clește și vâpselă (pasta) permanentă, pentru efectuarea de tipărituri diferite: bilete de vizită, adrese, cuverte, circulare etc. se vënd cu

80	Tipuri	fl. 1.20 cr.
130	"	2.—
190	"	2.50
225	"	3.—
320	"	3.75
400	"	4.50

In cas de nu convine primesc retour.

— Agenți se caută —

Prețuri curente gratis și franco.